

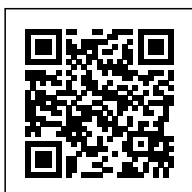

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

144-E/0

**Návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení
/kód dokumentu 5464/18, KOM(2018) 24 v konečném znění/**

Předkladatel: VEZ
Doručeno poslancům: 3. dubna 2018 v 16:07

Návrh na usnesení Poslanecké sněmovny k sněmovnímu tisku

Poslanecká sněmovna

1. **bere na vědomí** návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18;
2. **vítá** důraz, který Evropská unie v rámci občanské kompetence klade na pojem zodpovědné občanství, které považuje za pojem nadřazený pojmu aktivní občanství. Jako hlavní cíl občanské kompetence VEZ **doporučuje** používat pojem zodpovědného, nikoli aktivního občanství. Zároveň VEZ **sledává**, že v základním výčtu oblastí, jimž je třeba porozumět pro zajištění plné účasti na občanském a společenském životě, v prvním odstavci textu o občanské kompetenci chybí oblast práva, kterou považujeme pro občanskou kompetenci za stejně klíčovou, jako porozumění sociálním, ekonomickým a politickým pojmům a strukturám. Zároveň VEZ **doporučuje** změnit prioritizaci oblastí následujícím způsobem: [porozumění] politickým, právním, sociálním a ekonomickým pojmům a strukturám. VEZ také **požaduje**, aby jako základ pro občanskou kompetenci byla explicitně uvedena znalost kulturních kořenů Evropy, kterými jsou mimo jiné židovsko-křesťanská kultura, řecko-římská tradice demokracie a právního státu, jakož i humanismus a osvícenství;
3. u kompetence občanské jakož i kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování **požaduje konkretizovat**, že "podporou kulturní rozmanitosti" se rozumí podpora rozmanitosti pouze takových kultur, které jednoznačně a plně uznávají základní lidská práva a svobody a nejsou v rozporu s právními řády evropských zemí;
4. **připomíná**, že prvotní motivy evropské integrace po 2. světové válce, tj. zajistit mír, stabilitu a zamezit dalším ničivým konfliktům v Evropě, položily základ pro ekonomický a sociální rozvoj Evropy, a měly by být proto zdůrazňovány i v současnosti;
5. **podporuje** rozvoj jazykové kompetence s důrazem jak na mateřský jazyk, tak i cizí jazyky. Znalost cizích jazyků považuje VEZ za klíčovou kompetenci člověka v době globalizované ekonomiky 21. století. VEZ vyzývá MŠMT, aby věnovalo zvýšenou pozornost jazykovému vzdělávání i s ohledem na skutečnost, že ČR v této kompetenci dlouhodobě zaostává;
6. **bere na vědomí** rámcovou pozici vlády k tomuto dokumentu;
7. **upozorňuje**, že podle Zprávy o České republice 2018 předložené v rámci aktuálního cyklu evropského semestru je jedním z hlavních strukturálních problémů ČR přetrvávající nízká atraktivita učitelského povolání;
8. v této souvislosti **připomíná** nezbytnost systematické dlouhodobé podpory pedagogických pracovníků na všech úrovních vzdělávacího systému prostřednictvím zajištění odpovídajícího počátečního a pokračujícího vzdělávání, vhodných pracovních podmínek a odpovídajícího platového ohodnocení;

9. **p o v ě ř u j e** předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedovi Evropské komise.

Ondřej Benešík v. r.
zpravodaj

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2018
8. volební období

66.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 9. schůze
ze dne 28. března 2018

k návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení /kód dokumentu
5464/18, KOM(2018) 24 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace náměstkyně ministra školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. et Mgr. Dany Prudíkové, Ph.D., po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ondřeje Benešika a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jiří Kobza v. r.
ověřovatel

Ondřej Benešik v. r.
zpravodaj a předseda

Návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18
Interinstitucionální spis 2018/0008/NLE

- **Právní základ:**
Článek 166 a 165 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
24. 1. 2018
- **Datum projednání ve VEZ:**
31. 1. 2018 (1. kolo)
- **Procedura:**
Nelegislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 20. února 2018, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 26. února 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Dne 14. listopadu 2017 přijala Komise sdělení Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury¹, které bylo příspěvkem do diskuse o vzdělávání a kultuře v rámci sociálního summitu v Göteborgu dne 17. listopadu 2017. Na tomto summitu byl přijat evropský pilíř sociálních práv, který zakotvuje právo na kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení, jež podporují začlenění. Toto právo má zajistit, že každý získá a během života si udrží dovednosti, které mu umožní plně se zapojit do života společnosti a do pracovního trhu a reagovat na přicházející změny.² Výsledky diskuse, která na summitu proběhla, byly zohledněny v závěrech Evropské rady z 14. prosince 2017³, která vyzvala členské státy, Komisi a Radu, aby tuto agendu dále rozvíjely. Navrhované doporučení je jedním z kroků v tomto směru.

V prosinci 2006 bylo přijato doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení⁴, které obsahovalo evropský referenční rámec klíčových schopností. Ten stanovil osm schopností, které každý občan potřebuje pro osobní naplnění a rozvoj, sociální začlenění,

¹ KOM(2017) 673 v konečném znění

² Viz Sdělení Komise o vytvoření evropského pilíře sociálních práv, KOM(2017) 250 v konečném znění.

³ Dostupné [zde](#).

⁴ Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, 2006/962/ES

aktivní občanství a pro pracovní život.⁵ V návaznosti na přijetí doporučení provedla většina členských států reformy vzdělávání, avšak jejich podoba a rozsah se významně lišily.⁶ Referenční rámec byl využíván především ve formálním vzdělávání na základní a střední úrovni.

Komise konstatuje, že od roku 2006 se Evropa proměnila – vyvíjí se společnosti i ekonomiky, dochází k demografickým a technologickým změnám i změnám na trhu práce. Potřeba získání a udržení správné kombinace kompetencí pro plnohodnotné zapojení do osobního, společenského i pracovního života však zůstává beze změny. Mezinárodní průzkumy (např. PISA⁷, PIAAC⁸) přitom dokládají dlouhodobě vysoký podíl mladých lidí a dospělých s nedostatečnými základními dovednostmi: v roce 2015 měla pětina žáků vážné potíže v rozvoji dostatečných dovedností ve čtení, matematice nebo přírodních vědách. Podle zjištění Komise má až jedna třetina dospělých znalosti pouze na nejnižších úrovních gramotnosti a matematické gramotnosti a 44 % populace Unie má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti.

Cílem navrhovaného doporučení je proto zlepšit rozvoj klíčových kompetencí pro všechny, a to v průběhu celého života. Na základě zkušeností s uplatňováním doporučení z roku 2006 a výsledků veřejné konzultace⁹ je evropský referenční rámec klíčových kompetencí aktualizován a doplněn osvědčenými postupy pro podporu rozvoje vzdělávacích přístupů zaměřených na kompetence na všech stupních a ve všech formách vzdělávání.

• **Obsah a dopad:**

Kompetence jsou kombinace znalostí, dovedností a postojů. Klíčové kompetence jsou takové, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, zaměstnanosti, sociální soudržnosti a aktivnímu občanství.

Členské státy by měly:

- podporovat právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení a zajistit příležitosti k rozvoji klíčových kompetencí pro všechny od raného věku;
- zvýšit úroveň výsledků v základních dovednostech (gramotnost a matematická gramotnost, základní digitální dovednosti);
- podpořit získávání kompetencí v přírodních vědách, technologiích, inženýrství a matematice (STEM) a zatraaktivnit kariéry v této oblasti¹⁰;

⁵ Komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, smysl pro iniciativu a podnikavost a kulturní povědomí a vyjádření.

⁶ Podrobně viz zpráva Eurydice z roku 2012 Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy, dostupná z:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/145en.pdf.

Příklady opatření přijatých členskými státy nabízí rovněž evropská síť KeyCoNet zaměřená na podporu používání referenčního rámce ve školním vzdělávání, <http://keyconet.eun.org/>.

ČR přijala v reakci na doporučení Strategii celoživotního učení na období 2009-2015, která však byla velmi obecná. V roce 2012 pak byla přijata pětiletá Národní strategie podpory základních gramotností v základním vzdělávání, která zahrnovala čtenářskou a matematickou gramotnost, a v roce 2014 Strategie digitálního vzdělávání. Viz <http://www.vzdelavani2020.cz/>.

⁷ Program OECD pro mezinárodní hodnocení žáků

⁸ Program OECD pro mezinárodní hodnocení kompetencí dospělých

⁹ Podrobně viz Commission staff working document accompanying the document Proposal for a Council Recommendation on key competences for lifelong learning, SWD(2018) 14 final.

¹⁰ Tento cíl sleduje např. evropská iniciativa Věda na scéně (<http://www.science-on-stage.cz/>) zaměřená na sdílení osvědčených postupů ve výuce přírodovědných předmětů mezi učiteli nebo evropská síť národních

- zvýšit a zlepšit úroveň digitálních kompetencí ve všech fázích vzdělávání a ve všech skupinách obyvatel;
- podpořit kompetenci k podnikavosti, tvořivosti a smyslu pro iniciativu, především zajištěním alespoň jedné podnikatelské zkušenosti během základního nebo středoškolského vzdělávání;
- zvýšit úroveň jazykových kompetencí a podpořit studium různých jazyků;
- využívat osvědčené postupy pro podporu rozvoje klíčových kompetencí uvedené v evropském referenčním rámci;
- začlenit cíle udržitelného rozvoje OSN do vzdělávání, odborné přípravy a učení¹¹;
- podávat zprávy o zkušenostech a pokroku při prosazování klíčových kompetencí ve vzdělávání.

Komise podpoří provádění doporučení a používání evropského referenčního rámce např. prostřednictvím rámců pro zvláštní kompetence¹², podporou nových forem učení nebo prostřednictvím nástrojů pro pedagogické pracovníky a další zúčastněné strany (hromadné otevřené online kurzy (MOOC), nástroje sebehodnocení (např. SELFIE), eTwinning a další sítě, elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE)).

Aktualizovaný evropský referenční rámec určuje a definuje tyto klíčové kompetence:

Kompetence v oblasti gramotnosti – základ pro další učení a komunikaci v různých společenských a kulturních kontextech;

Jazyková kompetence – schopnost vhodně a efektivně komunikovat v různých jazycích;

Matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství – rozvoj a používání matematického myšlení, schopnost používat soubor znalostí a metod používaných k objasnění přírodních zákonů a uplatňovat tyto znalosti a metody v praxi, formulace závěrů založených na důkazech;

Digitální kompetence – jisté, kritické a odpovědné používání digitálních technologií (včetně programování a bezpečnosti);

Personální a sociální kompetence a kompetence k učení – schopnost uvažovat o sobě, účinně zacházet s časem a informacemi, spolupracovat v týmu a řídit své vlastní učení a kariéru;

Občanská kompetence – schopnost jednat jako zodpovědný občan a podílet se na občanském a společenském životě s důrazem na demokracii, evropské hodnoty, udržitelnost a mediální gramotnost;

Kompetence k podnikavosti – schopnost využívat příležitosti a nápady, tvořivost, kritické myšlení, řešení problémů a vlastní iniciativa;

Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování – pochopení odlišnosti kultur, respekt k nim a schopnost vyjadřovat myšlenky různými způsoby a v různých souvislostech.

platform v oblasti přírodních věd a partnerských organizací EU STEM Coalition (<http://www.stemcoalition.eu/>), která kromě výměny osvědčených postupů podporuje rozvoj nových strategií výuky STEM (ČR zatím do této sítě není zapojena).

¹¹ Tento bod doporučení reaguje na přijetí Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 v září 2015 (cíl 4.7).

¹² Jako jsou společný evropský referenční rámec pro jazyky, rámec digitálních kompetencí a rámec kompetencí k podnikavosti.

Určité osobní a mezilidské dovednosti, označované jako „životní“ nebo „sociálně-emoční“ dovednosti (též „*soft skills*“), které pomáhají lidem reagovat na nejistotu a změny, jsou součástí více klíčových kompetencí. Patří k nim kritické myšlení, řešení problémů, týmová práce, komunikační dovednosti, analytické dovednosti nebo řešení problémů.

Vzdělávání zaměřené na rozvoj kompetencí vyžaduje odlišné vzdělávací přístupy, neboť kompetence se (na rozdíl od znalostí obsažených v učebních plánech) mění a je třeba je rozvíjet kontinuálně během celého procesu učení. V zájmu podpory rozvoje kompetencí jsou do aktualizovaného referenčního rámce zahrnuty příkladové osvědčené postupy, které se týkají využívání různých učebních přístupů a kontextů (např. mezioborová výuka, partnerství mezi různými úrovněmi vzdělávání, sociální a emoční učení, umění a sport, výuka založená na projektech nebo hrách, mobilita ve vzdělávání, cílená individuální podpora znevýhodněných osob, spolupráce vzdělávacích institucí s místními komunitami a zaměstnavateli); podpory pedagogických pracovníků (např. odpovídající vzdělávání, výměny pracovníků a vzájemné učení, vytváření inovativních výukových postupů a využívání nových technologií, poskytování vedení) a hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí (např. zahrnutí klíčových kompetencí do rámců výsledků učení, využívání digitálních technologií ke sledování pokroku, uznávání výsledků neformálního a informálního učení prostřednictvím nástrojů jako Europass a Youthpass).

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Přímý dopad na právní řád ČR se nepředpokládá. Dopady na státní rozpočet budou závislé na způsobu provedení; všechny případné dopady budou zabezpečeny v rámci stanovených výdajových limitů dotčených kapitol státního rozpočtu.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda návrh doporučení vítá a podporuje. Podstata doporučení je obsažena ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020 a na úrovni vzdělávacího obsahu ve školách jsou doporučení reflektována v rámcových vzdělávacích programech. V rámci probíhající revize těchto programů bude přezkoumána i podoba klíčových kompetencí. Vláda navrhuje, aby byla v doporučení mezi kompetencemi vyžadujícími zvláštní pozornost výslovně uvedena také občanská kompetence a vzdělávání ke společným hodnotám jako prevence rozdělení a další polarizace společnosti.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu se návrh doporučení nachází v přípravné fázi. Byl přidělen výboru pro kulturu a vzdělávání (CULT) jako gesčně příslušnému výboru a o stanovisko byl požádán výbor pro zaměstnanost a sociální věci (EMPL).

Na Radě pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport, která se uskutečnila 15. února 2018, proběhla politická rozprava na téma Rozvíjení vzdělávacích aspektů v závěrech Evropské rady ze dne 14. prosince 2017.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18;
2. **vítá** důraz, který Evropská unie v rámci občanské kompetence klade na pojem zodpovědné občanství, které považuje za pojem nadřazený pojmu aktivní občanství. Jako hlavní cíl občanské kompetence VEZ **doporučuje** používat pojem zodpovědného, nikoli aktivního občanství. Zároveň VEZ **shledává**, že v základním výčtu oblastí, jimž je třeba porozumět pro zajištění plné účasti na občanském a společenském životě, v prvním odstavci textu o občanské kompetenci chybí oblast práva, kterou považujeme pro občanskou kompetenci za stejně klíčovou, jako porozumění sociálním, ekonomickým a politickým pojmům a strukturám. Zároveň VEZ **doporučuje** změnit prioritizaci oblastí následujícím způsobem: [porozumění] politickým, právním, sociálním a ekonomickým pojmům a strukturám. VEZ také **požaduje**, aby jako základ pro občanskou kompetenci byla explicitně uvedena znalost kulturních kořenů Evropy, kterými jsou mimo jiné židovsko-křesťanská kultura, řecko-římská tradice demokracie a právního státu, jakož i humanismus a osvícenství;
3. u kompetence občanské jakož i kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování **požaduje konkretizovat**, že "podporou kulturní rozmanitosti" se rozumí podpora rozmanitosti pouze takových kultur, které jednoznačně a plně uznávají základní lidská práva a svobody a nejsou v rozporu s právními řády evropských zemí;
4. **připomíná**, že prvotní motivy evropské integrace po 2. světové válce, tj. zajistit mír, stabilitu a zamezit dalším ničivým konfliktům v Evropě, položily základ pro ekonomický a sociální rozvoj Evropy, a měly by být proto zdůrazňovány i v současnosti;
5. **podporuje** rozvoj jazykové kompetence s důrazem jak na mateřský jazyk, tak i cizí jazyky. Znalost cizích jazyků považuje VEZ za klíčovou kompetenci člověka v době globalizované ekonomiky 21. století. VEZ vyzývá MŠMT, aby věnovalo zvýšenou pozornost jazykovému vzdělávání i s ohledem na skutečnost, že ČR v této kompetenci dlouhodobě zaostává;
6. **bere na vědomí** rámcovou pozici vlády k tomuto dokumentu;
7. **upozorňuje**, že podle Zprávy o České republice 2018 předložené v rámci aktuálního cyklu evropského semestru je jedním z hlavních strukturálních problémů ČR přetrvávající nízká atraktivita učitelského povolání;
8. v této souvislosti **připomíná** nezbytnost systematické dlouhodobé podpory pedagogických pracovníků na všech úrovních vzdělávacího systému prostřednictvím zajištění odpovídajícího počátečního a pokračujícího vzdělávání, vhodných pracovních podmínek a odpovídajícího platového ohodnocení;
9. **usnází se** postoupit tento dokument spolu se svým usnesením a rámcovou pozicí vlády pro informaci výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu;
10. **žádá předsedu Poslanecké sněmovny**, aby v souladu s ustanovením § 109a, odst. 3 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny zařadil projednání tohoto návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích

pro celoživotní učení, KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18, na pořad nejbližší schůze Sněmovny;

11. p o v ě ř u j e předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedovi Evropské komise.

Jiří Kobza v. r.
ověřovatel

Ondřej Benešík v. r.
zpravodaj a předseda

Brusel 18. ledna 2018
(OR. en)

5464/18

**Interinstitucionální spis:
2018/0008 (NLE)**

**EDUC 14
JEUN 4
SON 22
EMPL 18**

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	17. ledna 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 24 final
Předmět:	Návrh DOPORUČENÍ RADY o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 24 final.

Příloha: COM(2018) 24 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.1.2018
COM(2018) 24 final

2018/0008 (NLE)

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

(Text s významem pro EHP)

{SWD(2018) 14 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Evropské společnosti a hospodářství procházejí značnými digitálními a technologickými inovacemi, jakož i změnami trhu práce a demografickými změnami. Mnoho současných pracovních míst před deseti lety neexistovalo a v budoucnosti bude vytvořeno mnoho nových forem zaměstnání. V „bílé knize Komise o budoucnosti Evropy“ se zdůrazňuje, že pravděpodobně „většina dětí, které dnes zahajují základní školní docházku, bude vykonávat nové profese, které dosud neexistují“ a že zvládnutí této situace „bude vyžadovat masivní investice do dovedností a významné přehodnocení systémů standardního i celoživotního vzdělávání“¹.

Vzdělávání a odborná příprava jsou součástí řešení toho, jak zajistit více lidem slušné zaměstnání, jak lépe reagovat na potřeby dovedností v oblasti hospodářství a jak posílit odolnost Evropy. S rychlým technologickým pokrokem a souvisejícími změnami v pracovních profilech a požadavcích musí být celoživotní učení založeno na úzké spolupráci a součinnosti mezi průmyslem, vzděláváním, odbornou přípravou a učením. Této skutečnosti se musí současně přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy. Ukazuje se zejména, že už nestačí vybavit mladé lidi stanoveným souborem dovedností nebo znalostí; musí si rozvinout odolnost, široký soubor kompetencí a schopnost přizpůsobit se změnám². Více než kdykoli jindy je zřejmá potřeba a hodnota perspektivy celoživotního učení, kdy lidé získávají nové a relevantnější kompetence po celou dobu svého života.

V prohlášení z Říma ze dne 25. března 2017 se vedoucí představitelé 27 členských států a Evropské rady, Evropského parlamentu a Evropské komise zavázali, že budou usilovat o Unii, „kde mladí lidé dostávají nejlepší vzdělání a odbornou přípravu a mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu“.³

Naše společnosti a hospodářství se velmi spoléhají na vysoce vzdělané a schopné pracovníky. Takové dovednosti jako tvořivost, kritické myšlení, převzetí iniciativy a řešení problémů hrají významnou roli ve zvládnutí složitosti a změny v současné společnosti. V „Diskusním dokumentu o využití potenciálu globalizace“ se uznává, že nové způsoby učení a také pružnější modely odborné přípravy a vzdělávání jsou potřebné pro společnost, která se stává čím dál tím mobilnější a více digitální, a v „Diskusním dokumentu o sociálním rozměru Evropy“ se zdůrazňuje, jak je důležité mít správný soubor dovedností a kompetencí pro udržení životní úrovně v Evropě⁴. Změna klimatu a omezení ekologických zdrojů spolu s ekonomickými a společenskými nerovnostmi znamenají, že udržitelný rozvoj se nezbytně dotýká veškeré lidské činnosti.⁵

Jak bylo jednoznačně uvedeno ve sdělení Komise o posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury⁶, evropský prostor vzdělávání by měl usnadnit

¹ Bílá kniha o budoucnosti Evropy, Evropská komise (2017) https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_cs

² Bílá kniha o budoucnosti Evropy, viz poznámka pod čarou 1.

³ Římské prohlášení ze dne 25. března 2017, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

⁴ Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace, Evropská komise (2017), https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_cs

⁵ EPSC Strategic Notes (13/2016), The Future of Work (Strategické zprávy EPSC (13/2016), Budoucnost práce); Závěry Rady o vzdělávání pro udržitelný rozvoj z listopadu 2010, https://ec.europa.eu/epsc/file/strategic-note-13-future-work_en

⁶ Sdělení Komise – Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury – Příspěvek Evropské komise k setkání vrcholných představitelů 17. listopadu 2017 v Göteborgu (COM(2017) 673).

spolupráci a mobilitu účastníků vzdělávání, pedagogických pracovníků, pracovníků odborné přípravy a institucí pro vzdělávání a odbornou přípravu, a to na základě sdíleného zájmu všech členských států na využití plného potenciálu vzdělávání a kultury jakožto prostředku pro vytvoření pracovních příležitostí, posílení sociální spravedlnosti a aktivního občanství a poznání evropské identity v celé její rozmanitosti. Reaguje na zvýšenou mobilitu evropských trhů práce a na potřebu více investovat do výuky jazyků, do digitálních kompetencí, kompetencí k podnikavosti a kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky – STEM (science, technology, engineering, mathematics). Evropská rada ve svých následných opatřeních v prosinci 2017 kromě jiného požádala o posouzení opatření pro řešení výzev týkajících se dovedností spojených s digitalizací, kybernetickou bezpečností, mediální gramotností a umělou inteligencí a potřeby inkluzivního přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě založeného na celoživotním učení a zaměřeného na inovace⁷.

V naprostém rozporu s těmito požadavky poslední údaje z Programu OECD PISA ukazují, že jeden z pěti žáků v Evropské unii (EU) má nedostatečné dovednosti v oblasti čtení, matematiky nebo přírodních věd⁸. A co je znepokojující, od roku 2012 do roku 2015 se trend nedostatečných výsledků pro EU jako celek zhoršil. V zemích zapojených do průzkumu dovedností dospělých (PIAAC) provedeného OECD v roce 2012 má 4,9 % až 27,7 % dospělých způsobilost pouze na nejnižší úrovni gramotnosti a 8,1 % až 31,7 % má způsobilost jenom na nejnižší úrovni matematické gramotnosti.⁹

Kromě toho 44 % populace EU má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti¹⁰ nehledě na skutečnost, že tempo technologických a digitálních změn má zásadní dopad na naše hospodářství a společnosti. Rychlá digitální transformace hospodářství znamená, že téměř všechna pracovní místa nyní vyžadují určitou úroveň digitálních dovedností podobně jako zapojení do společnosti obecně. Digitální dovednosti jsou nyní stejně důležité jako gramotnost a matematická gramotnost, a Evropa proto potřebuje pracovníky s digitálními kompetencemi, kteří jsou způsobilí tyto technologie nejenom využívat, ale také je inovovat a řídit jejich používání.

V evropském pilíři sociálních práv se jako první zásada uvádí právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení¹¹. Skutečnost, že někdo nemá potřebné kompetence pro úspěšnou účast ve společnosti a na trhu práce, zvyšuje riziko nezaměstnanosti, chudoby a sociálního vyloučení. Vedle konkurenceschopnosti průmyslu a způsobilosti inovací brzdí také inkluzivní a udržitelný růst. Jak ukazuje výzkum, zlepšení základních dovedností v gramotnosti a matematické gramotnosti, jakož i digitálních kompetencí, jde ruku v ruce s rozvojem kompetencí v širším spektru klíčových kompetencí; obzvláště úzce to souvisí s osobním rozvojem, s rozvojem kompetencí k učení a občanských kompetencí¹².

Evropský parlament a Rada přijaly v roce 2006 doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení¹³. Členským státům se v něm doporučuje, aby rozvíjely zajišťování

⁷ Závěry ze zasedání Evropské rady ze dne 14. prosince 2017, [EUCO 19/17](#).

⁸ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>; Evropská komise (2016), PISA 2015: Výsledky EU a počáteční závěry týkající se vzdělávacích politik v Evropě, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/pisa-2015-eu-policy-note_en.pdf

⁹ Evropská komise (2016), Monitor vzdělávání a odborné přípravy, s. 81, http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_en.pdf

¹⁰ Evropská komise (2017), Srovnávací přehled Digitální agendy 2017, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-scoreboard>

¹¹ Sdělení Komise o vytvoření evropského pilíře sociálních práv, [COM\(2017\) 250](#).

¹² OECD (2015), Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Education, (Dovednosti pro sociální pokrok: síla sociálního a emočního vzdělávání) <http://www.oecd.org/edu/skills-for-social-progress-9789264226159-en.htm>

¹³ Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení ([2006/962/ES](#)).

klíčových schopností pro všechny jako součást svých strategií celoživotního učení. V připojeném „evropském referenčním rámci klíčových schopností“ stanovilo také schopnosti, které každý potřebuje k osobnímu naplnění a rozvoji, sociálnímu začlenění a aktivnímu občanství a pro pracovní život. Členské státy byly požádány, aby využily referenční rámec s cílem zabezpečit, aby počáteční vzdělávání a odborná příprava poskytovaly všem mladým lidem prostředky pro rozvoj klíčových schopností na úrovni, která je vybaví pro život v dospělosti, a aby dospěli byli schopni rozvíjet a doplňovat si klíčové schopnosti po celý svůj život.

Od roku 2006 se metody uskutečňování výuky a učení rychle rozvíjely: větší využívání technologií, dálkového studia a rozšíření neformálního učení využitím mobilních digitálních zařízení má dopad na příležitosti pro získávání kompetencí. Zkušenosti během posledního desetiletí ukázaly, že vzdělávání, odborná příprava a učení musí lépe využívat tyto nové příležitosti, aby se aktivně podpořil rozvoj kompetencí v průběhu celého života. Zkušenosti všech účastníků vzdělávání z učení a ze všech tematických oblastí se musí obohatit posílením spolupráce mezi formálním vzděláváním a neformálním učením. Toho lze dosáhnout podporou interdisciplinárního učení, badatelsky orientovaného učení, stáží a učení založeného na praxi.

Cílem navrhovaného doporučení je zlepšovat rozvoj klíčových kompetencí pro všechny lidi, a to po celý život, a podpořit opatření potřebná k dosažení tohoto cíle. Povzbuzuje členské státy, aby lépe připravovaly lidi na měnící se trhy práce a aktivní občanství v různorodějších, mobilnějších, více digitálních a globálních společnostech, a aby rozvíjely učení ve všech fázích života. Vyžaduje to zejména investování do základních dovedností, do kompetencí k podnikavosti, do digitálních kompetencí, jakož i do jazykových kompetencí, aby se všem umožnila aktivní účast ve společnosti a v hospodářství. Vyžaduje si to rovněž investice do kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), aby se dosáhlo vědeckého chápání a zvýšení atraktivity zaměstnání v povoláních STEM. Navrhované doporučení nahrazuje doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, které Evropský parlament a Rada přijaly v roce 2006¹⁴. Doporučení:

- podpoří uplatňování první zásady evropského pilíře sociálních práv – která zdůrazňuje, že „každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce“ – jakož i čtvrté zásady – která posiluje právo „na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti“, včetně práva na „pomoc pro účely hledání pracovního místa a pro účely odborné přípravy a rekvalifikace“,
- podpoří rozvoj evropského prostoru vzdělávání dohodnutím klíčových kompetencí potřebných pro všechny účastníky vzdělávání, podporou mobility účastníků vzdělávání a pedagogických pracovníků, a zejména podporou rozvoje jazykových kompetencí s cílem usnadnit mobilitu a spolupráci v Evropě,
- podpoří rozvoj kompetencí k podnikavosti za účelem rozvoje nezbytných dovedností a přístupů, včetně tvořivosti, přebírání iniciativy, týmové práce, pochopení rizika a smyslu pro odpovědnost,
- bude reagovat na měnící se požadavky na kompetence, včetně základních dovedností, digitálních kompetencí, kompetencí v přírodních vědách, technologiích,

¹⁴ (2006/962/ES), viz poznámka pod čarou č. 13.

inženýrství a matematice (STEM), a zdůrazňuje opatření na podporu rozvoje kompetencí v těchto oblastech,

- podtrhne roli aktivního občanství, sdílených hodnot a základních práv,
- zahrne výsledky Dekády OSN pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji a podnět získaný z cíle udržitelného rozvoje č. 4 stanoveného OSN – Vzdělávání 2030,
- pomůže členským státům, systémům vzdělávání, odborné přípravy a učení a pedagogickým pracovníkům lépe podporovat rozvoj kompetencí stanovením osvědčených postupů za účelem podpory rozvoje klíčových kompetencí,
- přispěje k návrhu budoucího strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy podporou společného chápání klíčových kompetencí,
- podpoří využívání zdrojů evropského financování, jako jsou Erasmus+, evropské strukturální a investiční fondy a Horizont 2020.

Připojený pracovní dokument útvarů Komise poskytuje další důkazy o předchozích zkušenostech v uplatňování doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006, analýzu, která podporuje nové doporučení o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, jakož i příklady existujících politik a projektů napomáhajících rozvoji kompetencí z hlediska celoživotního učení.

Souvislosti

Klíčové kompetence jsou takové kompetence, které všichni potřebují pro osobní naplnění a rozvoj, sociální začlenění, aktivní občanství a pro pracovní život. Sestávají ze „*znalostí, dovedností a přístupů*“ a přesahují rámec pojmu pouhých (akademických) „*znalostí*“.

Evropský referenční rámec klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006 (referenční rámec) vymezil osm klíčových schopností:

- komunikace v mateřském jazyce,
- komunikace v cizích jazycích,
- matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií,
- schopnost práce s digitálními technologiemi,
- schopnost učit se,
- sociální a občanské schopnosti,
- smysl pro iniciativu a podnikavost a
- kulturní povědomí a vyjádření.

Členské státy a zúčastněné strany používaly referenční rámec a jeho základní koncepci od jeho přijetí; většina členských států provedla příslušné reformy. Tyto reformy jsou velmi různorodé a členské státy časem také upravily definici klíčových kompetencí. Většina reforem byla provedena ve školním vzdělávání nebo v odborném vzdělávání a přípravě. Pokrok je patrný, pokud jde o klíčové kompetence, které se jednoduše vztahují spíše na tradiční „*předměty*“ vyučované ve školách, jako je komunikace v mateřském jazyce a v cizích jazycích nebo matematické kompetence, než na kompetence, které přesahují rámec tradičních

„předmětů“, například schopnost učit se a kompetence k podnikavosti nebo sociální a občanské kompetence¹⁵.

Vzdělávání, odborná příprava a učení se potýkají s problémy v uplatňování přístupů k výuce a učení zaměřených na kompetence. Posun od spíše statického pojetí učebních plánů k dynamické definici znalostí, dovedností a přístupů, které si musí účastníci vzdělávání rozvíjet během celého procesu učení, vyžaduje změnu přístupu ve vzdělávání, odborné přípravě a učení, který ovlivňuje způsob, jakým je organizován a hodnocen.

Kromě toho potřeby kompetencí nejsou statické; během života se mění. Kompetence získané ve škole se musí rozvíjet, aby byly dostačující během celého života; udržování kompetencí v aktuálním stavu a získávání nových v reakci na měnící se potřeby je celoživotní proces. Každý proto potřebuje příležitost rozvíjet své kompetence po celý život.

Toto doporučení představuje nejenom aktualizovaný evropský referenční rámec klíčových kompetencí pro celoživotní učení, ale uvádí rovněž osvědčené postupy, které podporují rozvoj přístupů zaměřených na kompetence ve vzdělávání a odborné přípravě, včetně neformálního učení a z hlediska celoživotního učení.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Ve společné zprávě Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) byly stanoveny jasné priority v rozvoji „relevantních a vysoce kvalitních znalostí, dovedností a kompetencí získaných během procesu celoživotního učení se zaměřením na výsledky učení pro zaměstnatelnost, inovace, aktivní občanství a dobré životní podmínky“¹⁶.

Sdělení Komise o „Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury“¹⁷ vyzývá k investování do lidí a jejich vzdělávání, aby se zajistilo, že systémy vzdělávání a odborné přípravy pomohou všem účastníkům vzdělávání získat znalosti, dovednosti a kompetence, které se považují za nezbytné v současném světě. Vytváří se i silné propojení mezi společným chápáním kompetencí, které každý potřebuje, s vytvořením evropského prostoru vzdělávání.

Přezkum doporučení Rady o klíčových schopnostech z roku 2006 byl ohlášen v nové agendě dovedností pro Evropu s cílem rozvíjet společné a aktualizované chápání klíčových kompetencí, podpořit jejich zavedení do učebních osnov vzdělávání a odborné přípravy a poskytnout podporu pro jejich lepší rozvoj a hodnocení¹⁸.

Komise v iniciativě „Investice do evropské mládeže“ přijaté dne 7. prosince 2016¹⁹ a v navazujících sděleních Rozvoj škol a vynikající výuka²⁰ a Modernizace vysokoškolského vzdělávání²¹ v květnu 2017 dále zdůraznila potřebu investovat do rozvoje kompetencí a dalšího úsilí v této oblasti.

V doporučení Rady přijatém v prosinci 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé, se doporučuje, aby dospělým s nízkou úrovní dovedností, znalostí a

¹⁵ Analýza literatury o reformách spojených s evropským rámcem klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006, Evropská komise (2017), https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/key-competences-consultation-2017-strategy_en.pdf

¹⁶ Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) – Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy [Úř. věst. 2015/C 417/4](#).
¹⁷ COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

¹⁸ Sdělení Komise o nové agendě dovedností pro Evropu, [COM\(2016\) 381](#).

¹⁹ Sdělení Komise – Investice do evropské mládeže, COM(2016) 940; Sdělení Komise – Zlepšování a modernizace vzdělávání, [COM\(2016\) 941](#).

²⁰ Sdělení Komise – Rozvoj škol a vynikající výuka poskytující výborný start do života, [COM\(2017\) 248](#).

²¹ Sdělení Komise o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání, [COM\(2017\) 247](#).

kompetencí byla podle jejich individuálních potřeb poskytnuta příležitost získat minimální úroveň gramotnosti, matematické gramotnosti a digitálních kompetencí; a/nebo získat širší škálu dovedností, vědomostí a kompetencí na základě doporučení z roku 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení.

V doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení²² jsou členské státy vyzvány, aby nejpozději v roce 2018 – podle okolností a zvláštních podmínek jednotlivých států a jak považují za vhodné – měly zavedený fungující režim uznávání neformálního a informálního učení, který jednotlivcům umožní dosáhnout uznání znalostí, dovedností a kompetencí, které si osvojili prostřednictvím neformálního a informálního učení, a získat plnou, případně částečnou kvalifikaci.

V doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení, kterým se zrušuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení²³, je poskytnut společný referenční rámec s cílem pomoci jednotlivým osobám a organizacím srovnat různé systémy kvalifikací a úrovně kvalifikací z těchto systémů.

Rámec Europass²⁴ pomáhá lidem lépe komunikovat a popsat své schopnosti a kvalifikace.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Komise ve svém sdělení o posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury zdůrazňuje, že vzdělání tvoří základ produktivní a tvořivé pracovní síly a nakonec i odolného hospodářství. Podtrhuje potřebu investovat do lidí, do jejich kompetencí a příležitostí. Uvádí zejména potřebu zvýšit úsilí v podpoře rozvoje klíčových kompetencí²⁵.

V evropském pilíři sociálních práv se zdůrazňuje, že každý má „právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce“ a také „právo na další odbornou přípravu a rekvalifikaci“²⁶.

Návrh doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru výuky²⁷ vyzdvihuje zejména občanskou kompetenci, jak je popsána v příloze tohoto doporučení. Stanovuje řadu opatření, které by členské státy mohly provést s podporou Unie.

Ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o akčním plánu digitálního vzdělávání²⁸ se uvádí, jak systémy vzdělávání a odborné přípravy mohou lépe využít inovace a digitální technologie a podpořit rozvoj příslušných digitálních kompetencí potřebných pro život a práci ve věku rychlých digitálních změn. Akční plán digitálního vzdělávání se zaměřuje zejména na systémy počátečního vzdělávání a odborné přípravy a zahrnuje školy, odborné vzdělávání a přípravu a vysokoškolské vzdělávání.

²² Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení, [Úř. věst. C398/01](#).

²³ Doporučení Rady ze dne 22. května 2017 o evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení [Úř. věst. C 189/15](#).

²⁴ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností ([2241/2004/ES](#)).

²⁵ COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

²⁶ COM(2017) 250, viz poznámka pod čarou č. 11.

²⁷ COM(2018) 23.

²⁸ COM(2018) 22.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Iniciativa je v souladu s články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). V článku 165 je stanoveno, že Unie přispívá k rozvoji kvalitního vzdělávání podporou spolupráce mezi členskými státy, a je-li to nezbytné, podporováním a doplňováním činnosti členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah výuky a za organizaci vzdělávacích systémů. V článku 166 se uvádí, že Unie provádí politiku odborného vzdělávání, jež podporuje a doplňuje činnost členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah a organizaci odborného vzdělávání.

Iniciativa nenavrhuje žádné rozšíření regulačních pravomocí EU nebo povinných závazků členských států. Členské státy podle svých vnitrostátních okolností rozhodnou, jak budou provádět toto doporučení.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Ačkoli mnohé členské státy mají vlastní vnitrostátní rámce kompetencí pro řízení vzdělávání a odborné přípravy, v současné době probíhá jen omezená výměna osvědčených postupů za účelem další podpory výuky a učení zaměřených na kompetence.

Přidaná hodnota tohoto doporučení na úrovni Unie spočívá ve schopnosti Unie:

- formulovat společný referenční rámec nezbytných klíčových kompetencí,
- podporovat společné chápání celoživotního učení,
- usnadnit sdílení znalostí, odborných zkušeností a osvědčených postupů,
- podpořit iniciativy na úrovni EU s cílem napomáhat rozvoji kompetencí,
- podporovat rozvoj rámců kompetencí, které pomáhají definovat výsledky učení a tvoří základ pro postupy hodnocení a uznávání,
- podporovat hodnocení rozvoje kompetencí a sledovat pokrok na úrovni EU.

• Proporcionalita

Návrh posiluje společné chápání klíčových kompetencí pro celoživotní učení a vytváří základ pro členské státy a Komisi ve sdílení osvědčených postupů a rozvoji politik jak na vnitrostátní úrovni, tak i na úrovni EU, a to podporou získávání klíčových kompetencí. Návrh zahrnuje všechny úrovně vzdělávání a odborné přípravy, formální, neformální a informální učení a všechny věkové skupiny. Jelikož závazky, které členské státy přijmou, mají dobrovolnou povahu a každý členský stát rozhoduje o přístupu, který uplatní, považuje se opatření za přiměřené.

• Výběr nástroje

Aby se přispělo k dosažení cílů uvedených v člancích 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie, uvedená Smlouva umožňuje přijetí doporučení Radou na návrh Komise.

Doporučení Rady je vhodný nástroj v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, kde EU má podpůrnou pravomoc, a je nástrojem, který se často používá pro evropská opatření v oblastech vzdělávání a odborné přípravy. Jako právní nástroj signalizuje závazek členských států přijmout opatření v uvedeném znění a poskytuje silnější politický základ pro spolupráci v této oblasti při současném plném respektování pravomocí členských států v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Počínaje evropským fórem pro vzdělávání, odbornou přípravu a mládež v říjnu 2016 se uskutečnila řada zvláštních konzultačních jednání a seminářů odborníků. Přezkum doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006 byl rovněž podrobně projednán se zástupci členských států na schůzkách skupiny na vysoké úrovni ET 2020, schůzkách generálních ředitelů pro školní vzdělávání, odborné vzdělávání a přípravu a vysokoškolské vzdělávání a také Poradního výboru pro odborné vzdělávání a přípravu, Výboru pro kulturní otázky a na zasedání Poradenské skupiny pro Pas mládeže (Youthpass).

Ve dnech 22. února až 19. května 2017 proběhla veřejná konzultace online, jejímž výsledkem bylo téměř 500 odpovědí a 69 předložených pozičních dokumentů. Příspěvky ukazují dobré pokrytí ministerstev školství a nevládních zúčastněných stran. Konzultační proces byl uzavřen konferencí v Bruselu dne 14. června 2017²⁹.

Výsledky konzultace potvrzují důležitost evropského referenčního rámce klíčových kompetencí. Respondenti potvrdili, že jsou potřebné změny k zajištění toho, aby odrážel politický, sociální, ekonomický, ekologický a technologický vývoj posledního desetiletí.

Klíčová zjištění veřejné konzultace online jsou tato:

- většina respondentů oceňuje referenční rámec jako důležitý nástroj pro
- vzdělávání, odbornou přípravu a učení (77 %),
- většina přispěvatelů vidí potřebu zavést do referenčního rámce menší změny (65 %),
- respondenti zdůrazňují potřebu dále podporovat používání referenčního rámce a
- podporují vzdělávání, odbornou přípravu a učení v Evropě zaměřené na kompetence.

Konzultace online, poziční dokumenty a konzultační jednání/konference podtrhly potřebu:

- reagovat na požadavky týkající se kompetencí v oblasti gramotnosti, jazyků a komunikace v současných mnohojazyčných a kulturně rozmanitých společnostech,
- rychle reagovat na měnící se digitální a technologická prostředí aktualizováním definice digitální kompetence. Tato aktualizace by měla zahrnovat zkušenosti získané z rozvoje a podpory používání široce uplatňovaného rámce digitálních kompetencí³⁰,
- dále zlepšovat rozvoj kompetencí v matematice, přírodních vědách a technologiích,
- zdůrazňovat význam osobních dovedností a dovedností v oblasti mezilidských vztahů uváděných někdy jako „životní“, „sociálně-emoční“ nebo „sociální dovednosti“, tzv. „soft skills“, neboť jednotlivým osobám pomáhají reagovat na nejistotu a změnu. V referenčním rámci se navrhuje dále posílit dovednosti,

²⁹ Evropská komise (2017), Zpráva o výsledcích konzultace se zúčastněnými stranami https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2017-key-competences-consultation-review_en.pdf

³⁰ Evropská komise (2014), Rámec digitálních kompetencí, <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

jako je kritické myšlení, týmová práce, mezikulturní dovednosti a řešení problémů,

- zdůraznit udržitelnost doporučení v návaznosti na Dekádu OSN pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji (2005–2014) a se zřetelem ke globálním cílům udržitelného rozvoje, včetně vzdělávání, pro rok 2030,
- vyzdvihnout občanskou kompetenci a úlohu občanství, sdílené hodnoty a lidská práva. Je čím dál tím důležitější motivovat jednotlivce, aby jednali jako odpovědní, aktivní lidé schopní přispívat k mírumilovným, tolerantním, inkluzivním a bezpečným společnostem. V této souvislosti se dále navrhuje posílit mediální gramotnost a mezikulturní dovednosti,
- podtrhnout tvořivost, schopnost plánovat a řídit procesy a řešit rizik jako součást informovaného rozhodování jako nezbytných dimenzí kompetence k podnikavosti. Preferovalo se uvedení aktualizované definice do souladu s rámcem EntreComp³¹,
- přihlédnout k širšímu rozsahu současných forem kulturních projevů a zahrnout rovněž prvky rozvoje vlastní kulturní identity. Měly by se zdůraznit kladné a nepředpojaté postoje k jiným kulturám a kulturním rozdílům.

Konzultace potvrdila, že využívání referenčního rámce se zaměřilo na formální vzdělávání na základní a střední úrovni. Je proto potřebné silnější spojení s jinými druhy vzdělávání a odborné přípravy, jako je předškolní vzdělávání a péče, odborné vzdělávání a příprava, vysokoškolské vzdělávání, vzdělávání dospělých a neformální učení.

Nakonec za účelem další podpory používání referenčního rámce bylo navrženo posílit vedení a podporu pedagogických pracovníků a pracovníků v oblasti odborné přípravy a prozkoumat způsoby podpůrných přístupů k hodnocení jako součástí procesů výuky a učení a také pro správu vzdělávání a odborné přípravy.

• **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Návrh se opírá o celou řadu zpráv a studií o dopadu doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006, souvisejících reformách v členských státech a příslušných projektech financovaných Evropskou unií. Ve společné zprávě Rady a Evropské komise pro rok 2010 o pokroku byly posouzeny první zkušenosti v členských státech z posunu k učebním osnovám ve vzdělávání a odborné přípravě zaměřeným na kompetence.³² Zjištění KeyCoNet³³, evropské sítě pro rozvoj klíčových kompetencí ve školním vzdělávání, a také zpráva informační sítě o vzdělávání v Evropě (Eurydice) z roku 2012³⁴ podávají dobrý přehled o využívání referenčního rámce ve školním vzdělávání. Zprávy Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (CEDEFOP)³⁵ poskytují náhled, do jaké míry hrál referenční rámec roli v odborném vzdělávání a přípravě.

³¹ Evropská komise (2017), Rámec digitálních kompetencí, <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>

³² Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2010 o pokroku při provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2010/C 117/01).

³³ Rozvoj klíčových kompetencí v Evropě. Katalog iniciativ, <http://keyconet.eun.org>

³⁴ Evropská komise (2012), Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy (Rozvoj klíčových kompetencí ve školách v Evropě: výzvy a příležitosti pro politiku) https://www.ddooss.org/informes/School_in_Europe.pdf

³⁵ CEDEFOP (2015), Stronger VET for better lives, (Důkladnější odborné vzdělávání a příprava pro lepší život) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3067>; CEDEFOP (2016), Key competences in vocational education and training (Klíčové kompetence v odborném vzdělávání a přípravě), <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/key-competences-in-vet>

Poznatky byly rovněž shromažďovány prostřednictvím studií zahájených za účelem přezkumu doporučení, včetně analýzy literatury o využívání evropského referenčního rámce a srovnatelné analýzy mezinárodních a vnitrostátních rámců kompetencí³⁶.

Pokud jde o konkrétní kompetence, práce se opírala o studie a zprávy v těchto oblastech, např. poslední zprávy o gramotnosti a studiu jazyků³⁷, vzdělávání v přírodních vědách³⁸, sociálním a emočním vzdělávání³⁹, občanském vzdělávání⁴⁰, vzdělávání zaměřeném na rozvoj podnikatelských dovedností⁴¹, civilních a občanských kompetencích⁴² a kulturním povědomí a projevu⁴³.

Přezkum rovněž zohlednil zprávy a studie OECD, UNESCO a Rady Evropy, které se podílejí na stanovení rámců kompetencí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a učení⁴⁴. Dalším důležitým zdrojem informací byla práce Společného výzkumného střediska, a to zejména v oblasti digitálních kompetencí a kompetencí k podnikavosti⁴⁵.

- **Posouzení dopadů**

Vzhledem k doplňujícímu přístupu činností k iniciativám členských států, dobrovolné povaze navrhovaných aktivit a rozsahu očekávaných dopadů nebylo posouzení dopadů provedeno. Zpracování návrhu bylo utvářeno předchozími studiemi, konzultací členských států a veřejnou konzultací.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Základní práva**

Nevztahuje se na tento návrh.

³⁶ Evropská komise (2017), Literature review of the reforms related to the 2006 European Framework of Key Competences for Lifelong Learning (Analýza literatury o reformách spojených s evropským rámcem klíčových schopností pro celoživotní učení z roku 2006). Evropská komise (2017), Podpora konzultace zúčastněných stran v souvislosti s přezkumem klíčových kompetencí, 1. zpráva: Srovnatelná analýza vnitrostátních a mezinárodních rámců kompetencí.

³⁷ Evropská komise (2017), Přehodnocení jazykové a lingvistické rozmanitosti ve školách, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/rethinking-language-report_en.pdf

³⁸ Evropská komise (2015), Science education for responsible citizenship (Výuka přírodních věd pro odpovědné občanství), http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf, Evropská komise (2011), Science education in Europe: National policies, practices and research (Výuka přírodních věd v Evropě: vnitrostátní politiky, postupy a výzkum), http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/133EN.pdf

³⁹ Cefai C.; Bartolo P. A.; Cavioni V.; Downes, P.(2017); Integrating Social and Emotional Education (SEE) in the School Curriculum across the EU (Začlenění sociálního a emočního vzdělávání do školních osnov v EU), zpráva NESET II, Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské unie, *připravuje se*.

⁴⁰ Evropská komise (2017), Citizenship Education at School in Europe (Školní vzdělávání k občanství v Evropě), https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20171106-citizenship-education-school-europe-2017_en

⁴¹ Evropská komise (2016), Entrepreneurship Education at School in Europe (Vzdělávání v oblasti podnikání na školách v Evropě), <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/4/45/195EN.pdf>

⁴² IEA (2017), International Civic and Citizenship Study (ICCS) (Mezinárodní studie o výchově k občanství), *připravuje se*; JRC (2011), Civic Competence Composite Indicator (CCCI-2): Measuring Young People's Civic Competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education study (Složený ukazatel občanské kompetence: Měření občanské kompetence mladých lidí v Evropě na základě Mezinárodní studie IEA o výchově k občanství), <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC68398/lbna25182enn.pdf>

⁴³ Evropská komise (2016), Cultural Awareness and Expression Handbook (Příručka kulturního povědomí a vyjadřování), <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6066c082-e68a-11e5-8a50-01aa75ed71a1>

⁴⁴ UNESCO, Global Citizenship Education (Vzdělávání pro globální občanství), <https://en.unesco.org/gced/>; Rada Evropy, Referenční rámec kompetencí pro demokratickou kulturu; OECD, Vzdělávání 2030, <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

⁴⁵ Rámec digitálních kompetencí; rámec kompetencí k podnikavosti, viz poznámky pod čarou č. 30 a 31.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tato iniciativa si nevyžádá další zdroje z rozpočtu EU.

5. OSTATNÍ PRVKY

• Plány provádění a monitorování, hodnocení a podávání zpráv

Aby se podpořilo provádění, Komise navrhuje zpracovat ve spolupráci s členskými státy podpůrný poradenský materiál, který vyplní zjištěné mezery v provádění výuky a učení zaměřeného na kompetence.

Komise plánuje podat zprávu o používání doporučení v kontextu evropské spolupráce v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a učení.

• Informativní dokumenty (u směrnic)

Nevztahuje se na tento návrh.

• Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu

Ustanovení týkající se členských států

Členské státy se vyzývají, aby posílily rozvoj klíčových kompetencí u všech účastníků vzdělávání, zejména těch ze znevýhodněného prostředí. Jsou vyzvány, aby posílily úsilí ke zvýšení zejména úrovně výsledků v základních dovednostech (gramotnost, matematická gramotnost a základní digitální dovednosti), digitálních kompetencích a kompetencích k podnikavosti, kompetencích v oblasti STEM a také v jazykových kompetencích. Členské státy se žádají, aby v případě potřeby zvýšily podporu přístupů k výuce a učení zaměřených na kompetence ve všech systémech vzdělávání, odborné přípravy a učení.

Kromě aktualizovaného evropského referenčního rámce klíčových kompetencí se navrhuje různé osvědčené postupy na podporu pracovníků ve všech systémech vzdělávání, odborné přípravy a učení, a to v učení zaměřeném na kompetence, a pro další rozvoj hodnocení klíčových kompetencí. Podpora rozvoje klíčových kompetencí vyžaduje vytvoření a uplatňování různých podpůrných způsobů učení a vzdělávacích kontextů; členské státy jsou povzbuzovány, aby podporovaly jejich další rozvoj.

V doporučení se rovněž zdůrazňuje potřeba podpořit cíle udržitelného rozvoje OSN jejich zohledněním ve vzdělávání, odborné přípravě a neformálním učení.

Členské státy se vyzývají, aby podávaly zprávy o zkušenostech a pokroku v zajišťování klíčových kompetencí.

Ustanovení týkající se Komise

Komise navrhuje dále zpracovat poradenský materiál o přístupech ve vzdělávání, odborné přípravě a učení zaměřených na kompetence a podpořit iniciativy za účelem rozvoje a podpory vzdělávání pro udržitelný rozvoj se zřetelem k cíli udržitelného rozvoje č. 4, který stanovila OSN a který se týká zajištění inkluzivního, spravedlivého a kvalitního vzdělávání a příležitostí k celoživotnímu učení pro všechny⁴⁶.

Komise navrhuje zpracovat srovnávací přehled s cílem sledovat rozvoj klíčových kompetencí a poskytovat informace o opatřeních provedených na podporu rozvoje kompetencí. Hodlá zpracovat návrh budoucích evropských referenčních hodnot v rozvoji kompetencí se zřetelem

⁴⁶

Cíl udržitelného rozvoje č. 4 stanovený OSN, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

k příštímu cyklu strategického rámce pro evropskou spolupráci ve vzdělávání a odborné přípravě.

Návrh

DOPORUČENÍ RADY**o klíčových kompetencích pro celoživotní učení**

(Text s významem pro EHP)

RADA EVROPSKÉ UNIE

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na články 165 a 166 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropský pilíř sociálních práv⁴⁷ stanoví jako svou první zásadu, že každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyt dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce. Rovněž stanoví právo všech na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti, na odbornou přípravu a rekvalifikaci, na další vzdělávání a na pomoc pro účely hledání pracovního místa. Podpora rozvoje kompetencí je jedním z cílů evropského prostoru vzdělávání, který by byl schopen „maximálně využít potenciál vzdělávání a kultury jakožto prostředků pro vytvoření pracovních příležitostí, posílení sociální spravedlnosti a aktivního občanství a poznání evropské identity v celé její rozmanitosti“⁴⁸.
- (2) Lidé potřebují správný soubor dovedností a schopností, aby se udržela současná životní úroveň, podpořily vysoké míry zaměstnanosti a napomohlo sociální soudržnosti s ohledem na budoucí společnost a svět práce⁴⁹. Podpora lidí v celé Evropě v získávání dovedností a kompetencí potřebných pro osobní naplnění, zaměstnatelnost a sociální začlenění pomáhá posílit odolnost Evropy v době rychlých a hlubokých změn.
- (3) Evropský parlament a Rada Evropské unie přijaly v roce 2006 doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení. V tomto doporučení byly členské státy požádány, „aby rozvíjely klíčové schopnosti u všech osob v rámci strategií celoživotního učení, včetně strategií pro dosažení všeobecné gramotnosti, a využívaly dokument „Klíčové schopnosti pro celoživotní učení – evropský referenční rámec“⁵⁰. Doporučení bylo od jeho přijetí klíčovým referenčním dokumentem pro rozvoj vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na schopnosti.

⁴⁷ COM(2017) 250, viz poznámka pod čarou č. 11.

⁴⁸ COM(2017) 673, viz poznámka pod čarou č. 6.

⁴⁹ Evropská komise (2017), Diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-social-dimension-europe_cs

⁵⁰ (2006/962/ES), viz poznámka pod čarou č. 13.

- (4) V současné době se požadavky na kompetence změnily, neboť na více pracovních místech se používá automatizace, technologie hrají větší roli ve všech oblastech práce a života a kompetence k podnikavosti, sociální a občanské kompetence se stávají stále důležitější v zájmu zajištění odolnosti a schopnosti přizpůsobit se změnám.
- (5) Mezinárodní průzkumy, např. PISA⁵¹ nebo PIAAC⁵², současně ukazují trvale vysoký podíl mládeže a dospělých lidí s nedostatečnými základními dovednostmi. V roce 2015 měl jeden z pěti žáků vážné potíže v rozvoji dostatečných dovedností ve čtení, matematice nebo přírodních vědách.⁵³ V některých zemích má až jedna třetina dospělých znalosti pouze na nejnižších úrovních gramotnosti a matematické gramotnosti⁵⁴. 44 % populace Unie má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti.⁵⁵
- (6) Investování do základních dovedností se tedy stalo důležitější než kdykoli jindy. Vysoce kvalitní vzdělávání, včetně mimoškolních aktivit a širokého přístupu k rozvoji kompetencí, zlepšuje úroveň výsledků v základních dovednostech.⁵⁶ Kromě toho je třeba prozkoumat nové způsoby učení pro společnost, která je čím dál tím mobilnější a více digitální.⁵⁷ Digitální technologie mají dopad na vzdělávání, odbornou přípravu a učení rozvojem flexibilnějšího vzdělávacího prostředí přizpůsobeného potřebám vysocemobilní společnosti.⁵⁸
- (7) V nové agendě dovedností pro Evropu byl ohlášen přezkum doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006, přičemž bylo potvrzeno, že investování do dovedností a schopností a do sdíleného a aktualizovaného chápání klíčových kompetencí je prvním krokem pro podporu vzdělávání, odborné přípravy a neformálního učení v Evropě.⁵⁹
- (8) S cílem reagovat na změny ve společnosti a hospodářství a odrazit jednání o budoucnosti práce a v návaznosti na veřejnou konzultaci o přezkumu doporučení o klíčových schopnostech z roku 2006 se musí jak doporučení, tak i evropský referenční rámec klíčových schopností pro celoživotní učení, revidovat a aktualizovat se zvláštním zaměřením na podporu podnikatelského smýšlení.
- (9) Rozvoj klíčových kompetencí, jejich uznávání a poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence by se měly podpořit vytvořením osvědčených postupů pro lepší podporu pedagogických pracovníků v jejich úkolech a zlepšením jejich vzdělávání, pro aktualizaci metod a nástrojů hodnocení a uznávání a pro zavedení nových a inovačních forem výuky a učení.⁶⁰ Toto doporučení, které se zakládá na zkušenostech posledního desetiletí, by mělo proto řešit výzvy v poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence.

⁵¹ OECD, Program pro mezinárodní hodnocení žáků, <http://www.oecd.org/pisa/>

⁵² OECD, Program pro mezinárodní hodnocení kompetencí dospělých, <http://www.oecd.org/skills/piaac/>

⁵³ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, viz poznámka pod čarou č. 8.

⁵⁴ Evropská komise (2016), Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2016, viz poznámka pod čarou č. 9.

⁵⁵ Evropská komise, srovnávací přehled Digitální agendy 2017.

⁵⁶ OECD (2016), Výsledky PISA 2015, viz poznámka pod čarou č. 8.

⁵⁷ Evropská komise (2017), Diskusní dokument o využití potenciálu globalizace, viz poznámka pod čarou č. 4.

⁵⁸ Sdělení Komise „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků, COM(2012) 669.

⁵⁹ COM(2016) 381, viz poznámka pod čarou č. 18.

⁶⁰ Společná zpráva Rady a Komise pro rok 2010 o pokroku při provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2010/C 117/01), viz poznámka pod čarou č. 32; společná zpráva Rady a Komise pro rok 2015 o provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) (2015/C 417/04).

- (10) Podpora uznávání kompetencí umožní fyzickým osobám, aby jejich kompetence byly uznány a aby získaly úplnou, případně částečnou kvalifikaci.⁶¹ Může to být založeno na fungujících režimech uznávání neformálního a informálního učení a také na evropském rámci kvalifikací⁶², který poskytuje společný referenční rámec pro srovnávání úrovně kvalifikací a uvádí schopnosti potřebné k jejich dosažení. Hodnocení kromě toho hraje důležitou úlohu ve strukturování procesů učení a v poradenství a pomáhá lidem zlepšovat jejich kompetence také se zřetelem k měnícím se požadavkům na trhu práce⁶³.
- (11) Definice souboru klíčových kompetencí potřebných pro osobní naplnění, zaměstnatelnost a sociální začlenění byla vytvářena nejenom rozvojem společnosti a hospodářským rozvojem, ale také různými iniciativami v Evropě během posledního desetiletí. Zvláštní pozornost byla věnována zlepšení základních dovedností, investování do studia jazyků, zlepšení digitálních kompetencí a kompetencí k podnikavosti, důležitosti společných hodnot ve fungování našich společností a větší motivaci mladých lidí, aby se zaměstnali v povoláních spojených s přírodními vědami. Tento rozvoj by se měl odrazit v referenčním rámci.
- (12) Cíl 4.7 cílů udržitelného rozvoje zdůrazňuje potřebu „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání zaměřeného na udržitelný rozvoj a udržitelný způsob života, lidská práva, rovnost žen a mužů, prosazování kultury míru a nenásilí, globálního občanství a uznávání kulturní rozmanitosti a přínosu kultury k udržitelnému rozvoji“.⁶⁴ Tento cíl se odráží v revizi referenčního rámce.
- (13) Poskytování studia jazyků, které je čím dál tím důležitější pro moderní společnosti, mezikulturní porozumění a spolupráci, těží ze společného evropského referenčního rámce pro jazyky (CEFR)⁶⁵. Tento rámec pomáhá určit hlavní prvky kompetencí a podporuje proces učení. Vytváří rovněž základy pro stanovení jazykových kompetencí obecně a dal podnět k aktualizaci referenčního rámce.
- (14) Zpracování rámce digitálních kompetencí⁶⁶ a rámce kompetencí k podnikavosti⁶⁷ se osvědčilo jako hodnotné pro podporu rozvoje kompetencí. Podobně referenční rámec kompetencí pro demokratickou kulturu Rady Evropy⁶⁸ představuje komplexní soubor hodnot, dovedností a přístupů pro příslušnou účast v demokratických společnostech. To vše se náležitě vzalo v úvahu, když se referenční rámec aktualizoval.
- (15) V zájmu větší motivace mladých lidí, aby si hledali uplatnění v příslušných povoláních v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), byly v celé Evropě zahájeny iniciativy s cílem více propojovat výuku přírodních věd s kulturou a jinými tématy, a to s využitím empirické pedagogiky (tzv. inquiry-based

⁶¹ Úř. věst. C398/01, viz poznámka pod čarou č. 22.

⁶² Úř. věst. C 189/15, viz poznámka pod čarou č. 23.

⁶³ Usnesení Rady ze dne 28. května 2004 o posílení politik, systémů a postupů v oblasti celoživotního odborného vedení, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf; usnesení Rady ze dne 21. listopadu 2008 o lepším začlenění celoživotního poradenství do strategií celoživotního učení.

⁶⁴ Organizace spojených národů, rezoluce přijatá Valným shromážděním dne 25. září 2015, Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁶⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: učení, vyučování, hodnocení (CEFR), <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

⁶⁶ Rámec digitálních kompetencí, viz poznámka pod čarou č. 30.

⁶⁷ Rámec kompetencí k podnikavosti, viz poznámka pod čarou č. 31.

⁶⁸ Kompetence pro demokratickou kulturu – Žít spolu jako rovnocenní v kulturně rozmanitých demokratických společnostech (2016), <https://rm.coe.int/16806ccc07>

pedagogy), a zapojovat širokou škálu společenských aktérů a odvětví.⁶⁹ Ačkoli definice těchto kompetencí se během let moc nezměnila, podpora rozvoje kompetencí v oblasti STEM se stává čím dál tím důležitější a měla by se odrazit v tomto doporučení.

- (16) Význam a důležitost neformálního učení je zřejmá ze zkušeností získaných z práce s mládeží, dobrovolné práce a také sportu na místní úrovni. Neformální učení hraje významnou úlohu v podpoře rozvoje základních mezilidských dovedností, komunikačních a kognitivních dovedností, mezi něž například patří kritické myšlení, analytické dovednosti, tvořivost, řešení problémů a odolnost, které mladým lidem usnadňují přechod do dospělosti, aktivní občanství a pracovní život⁷⁰. Zlepšení spolupráce mezi různými výukovými prostředími napomáhá podpoře různých způsobů a kontextů učení⁷¹.
- (17) Při řešení rozvoje klíčových kompetencí z hlediska celoživotního učení by se měla zajistit podpora na všech úrovních vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávacích cest: rozvíjet kvalitní předškolní vzdělávání a péči⁷², dále zlepšit školní vzdělávání a zajistit vynikající výuku⁷³, poskytovat možnosti zvyšování kvalifikace pro dospělé s nízkou kvalifikací⁷⁴ a také dále rozvíjet počáteční a další odborné vzdělávání a přípravu⁷⁵ a modernizovat vysokoškolské vzdělávání⁷⁶.
- (18) Toto doporučení by mělo zahrnovat širokou škálu vzdělávání, odborné přípravy a učení, a to jak formálního, tak i neformálního, z hlediska celoživotního učení. Jeho cílem by mělo být zformulování společného chápání kompetencí, které mohou podpořit přechod a spolupráci mezi těmito různými systémy učení. Popisuje osvědčené postupy, které by mohly řešit potřeby pedagogických pracovníků, mezi něž patří učitelé, školitelé, vyučující na pedagogických školách, vedoucí institucí pro vzdělávání a odbornou přípravu, zaměstnanci pověřeni školením spolupracovníků, výzkumní pracovníci a univerzitní profesori, pracovníci s mládeží a osoby, které vyučují dospělé, jakož i zaměstnavatelé a zúčastněné strany na trhu práce. Toto doporučení je určeno rovněž institucím a organizacím, včetně sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a vede a podporuje lidi při zlepšování jejich kompetencí od raného věku a během celého života.
- (19) Doporučení plně respektuje zásadu subsidiarity a proporcionality,
- PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

Členské státy by měly:

1. podporovat právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení a zajistit příležitosti pro všechny, aby si rozvíjeli klíčové

⁶⁹ Evropská komise (2014), Science education for responsible citizenship (Výuka přírodních věd pro odpovědné občanství), viz poznámka pod čarou č. 38.

⁷⁰ Závěry Rady o úloze práce s mládeží, pokud jde o podporu rozvoje základních životních dovedností mladých lidí, které usnadní jejich úspěšný přechod do dospělosti, k aktivnímu občanství a do pracovního života (22. května 2017), <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9547-2017-INIT/cs/pdf>

⁷¹ Závěry Rady o posílení meziodvětvové spolupráce v rámci politiky v oblasti mládeže za účelem účinného řešení sociálních a ekonomických výzev, jimž čelí mladí lidé (27. května 2015) [2015/C 172/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015H1224(01)&from=CS)

⁷² Závěry Rady o úloze předškolního a základního vzdělávání při podpoře kreativity, inovativnosti a digitálních kompetencí (27. května 2015) [2015/C 172/05](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015H1224(01)&from=CS)

⁷³ COM(2017) 248, viz poznámka pod čarou č. 20.

⁷⁴ Doporučení Rady ze dne 19. prosince 2016 o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=CS)

⁷⁵ Úř. věst. 2015/C 417/04, Příloha II.

⁷⁶ COM(2017) 247, viz poznámka pod čarou č. 21.

kompetence plným využitím dokumentu „Klíčové kompetence pro celoživotní učení – evropský referenční rámec“ uvedeného v příloze a

- 1.1. posílit rozvoj klíčových kompetencí pro všechny fyzické osoby od raného věku jako součást vnitrostátních strategií pro celoživotní učení;
- 1.2. podporovat mladé lidi a dospělé, kteří se potýkají s nevýhodami, nebo mají zvláštní potřeby, aby naplnili svůj potenciál;
2. podporovat rozvoj klíčových kompetencí a zvláštní pozornost věnovat:
 - 2.1. zvýšení úrovně výsledků v základních dovednostech (gramotnost, matematická gramotnost a základní digitální dovednosti) jako základ pro další učení a účast ve společnosti;
 - 2.2. podpoře získávání kompetencí v přírodních vědách, technologiích, inženýrství a matematice (STEM) a přijímání opatření pro motivování více mladých lidí, aby se rozhodli pro kariéru v oblasti STEM;
 - 2.3. zvýšení a zlepšení úrovně digitálních kompetencí ve všech fázích vzdělávání a odborné přípravy a ve všech segmentech populace;
 - 2.4. podpoře kompetencí k podnikavosti, tvořivosti a smyslu pro iniciativu, a to zejména mezi mladými lidmi, včetně podpory příležitostí pro mladé účastníky vzdělávání, aby získali nejméně jednu podnikatelskou zkušenost během základního nebo středoškolského vzdělání;
 - 2.5. zvýšení úrovně jazykových kompetencí a podpoře účastníků vzdělávání ve studiu různých jazyků důležitých pro jejich pracovní a životní situaci;
3. usnadnit získávání klíčových kompetencí využitím osvědčených postupů pro podporu rozvoje klíčových kompetencí uvedených v příloze, zejména prostřednictvím:
 - 3.1. podpory různých způsobů a kontextů učení, včetně náležitého využívání digitálních technologií, ve vzdělávání, odborné přípravě a učení;
 - 3.2. poskytování podpory pedagogickým pracovníkům, pokud jde o celoživotní učení zaměřené na kompetence v prostředí vzdělávání, odborné přípravy a učení;
 - 3.3. podpory a dalšího rozvoje hodnocení a uznávání klíčových kompetencí;
 - 3.4. posílení spolupráce mezi subjekty vzdělávání, odborné přípravy a učení na všech úrovních a v různých oblastech s cílem zlepšit kontinuitu rozvoje kompetencí účastníků vzdělávání a rozvoje inovačních způsobů učení;
 - 3.5. posílení nástrojů, zdrojů a poradenství v prostředí vzdělávání, odborné přípravy, zaměstnání a jiného učení za účelem podpory lidí při zvládnání jejich celoživotního učení;
4. začlenit cíle udržitelného rozvoje OSN do vzdělávání, odborné přípravy a učení;
5. podávat zprávy o zkušenostech a pokroku při prosazování klíčových kompetencí ve všech sektorech vzdělávání a odborné přípravy, včetně neformálního učení,

TÍMTO VÍTÁ, ŽE KOMISE:

6. podporuje provádění doporučení a používání evropského referenčního rámce tím, že usnadňuje vzájemné učení mezi členskými státy a rozvíjí ve spolupráci s nimi referenční materiály a nástroje, jako jsou:

- 6.1. rámce pro zvláštní kompetence, které usnadňují rozvoj a hodnocení kompetencí;⁷⁷
- 6.2. poradenský materiál o nových formách učení a podpůrných přístupech založený na důkazech;
- 6.3. podpůrné nástroje pro pedagogické pracovníky a jiné zúčastněné strany, například hromadné otevřené online kurzy (MOOC), nástroje sebehodnocení⁷⁸, sítě, včetně eTwinning, a elektronické platformy pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE);
- 6.4. přístupy k hodnocení a uznávání klíčových kompetencí v návaznosti na dosavadní práci v souvislosti se strategickým rámcem evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET2020);⁷⁹
7. podporuje iniciativy pro další rozvoj a podporu vzdělávání pro udržitelný rozvoj se zřetelem k cíli udržitelného rozvoje č. 4 stanovenému OSN, který se týká inkluzivního a spravedlivého kvalitního vzdělávání a příležitostí k celoživotnímu učení pro všechny;⁸⁰
8. zvažuje možnost zpracovat srovnávací přehled o poskytování vzdělávání, odborné přípravy a učení zaměřeného na kompetence a o rozvoji kompetencí v Unii.

Toto doporučení nahrazuje doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda*

⁷⁷ Na základě zkušeností a odborných znalostí získaných při vytváření společného evropského referenčního rámce pro jazyky, rámce digitálních kompetencí a rámce kompetencí k podnikavosti.

⁷⁸ Rámec digitálních kompetencí, viz poznámka pod čarou č. 30.

⁷⁹ Pracovní dokument útvarů Komise: Posouzení klíčových dovedností v rámci počátečního vzdělávání a odborné přípravy: politické pokyny (SWR(2012) 371).

⁸⁰ Cíl udržitelného rozvoje č. 4 stanovený OSN, viz poznámka pod čarou č. 44.

Brusel 18. ledna 2018
(OR. en)

**Interinstitucionální spis:
2018/0008 (NLE)**

**5464/18
ADD 1**

**EDUC 14
JEUN 4
SOC 22
EMPL 18**

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	17. ledna 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 24 final ANNEX
Předmět:	PŘÍLOHA návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 24 final ANNEX.

Příloha: COM(2018) 24 final ANNEX

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.1.2018
COM(2018) 24 final

ANNEX

PŘÍLOHA

**návrhu doporučení Rady
o klíčových kompetencích pro celoživotní učení**

{SWD(2018) 14 final}

PŘÍLOHA
KLÍČOVÉ KOMPETENCE PRO CELOŽIVOTNÍ UČENÍ
EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC

Souvislosti a cíle

Každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovedností, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce.

Každý má právo na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti. Zahrnuto je právo na pomoc pro účely hledání pracovního místa a pro účely odborné přípravy a rekvalifikace.

Tyto zásady jsou definovány v evropském „pilíři sociálních práv“.

V rychle se měnícím a úzce propojeném světě bude každý člověk potřebovat širokou škálu dovedností a kompetencí a bude je muset rozvíjet nepřetržitě po celý život. Klíčové kompetence definované v tomto referenčním rámci mají za cíl položit základy pro dosažení spravedlivější a demokratičtější společnosti. Reagují na potřebu inkluzivního a udržitelného růstu, sociální soudržnosti a dalšího rozvoje demokratické kultury.

Hlavní cíle referenčního rámce jsou:

- a) určit a definovat klíčové kompetence nezbytné pro zaměstnatelnost, osobní naplnění, aktivní občanství a sociální soudržnost;
- b) poskytnout politickým činitelům, poskytovatelům vzdělávání a odborné přípravy, pedagogickým pracovníkům, zaměstnavatelům a samotným studujícím evropský referenční nástroj;
- c) podporovat úsilí na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni o podporu rozvoje kompetencí v perspektivě celoživotního učení.

Klíčové kompetence

Pro účely tohoto doporučení jsou kompetence definovány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, přičemž:

- a) znalosti se skládají ze skutečností a čísel, představ, myšlenek a teorií, které jsou již stanoveny a podporují porozumění určité oblasti nebo předmětu;
- b) dovednosti jsou definovány jako schopnost a kapacita provádět postupy a využívat stávajících znalostí k dosažení výsledků;
- c) postoje popisují předpoklady a způsoby uvažování týkající se jednání nebo reakcí na myšlenky, osoby či situace.

Klíčové kompetence jsou takové, jež všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, zaměstnatelnosti, sociální soudržnosti a aktivnímu občanství. Jsou rozvíjeny v rámci celoživotního učení, od raného dětství po celý život v dospělém věku, a to prostřednictvím formálního, neformálního a informálního učení.

Všechny klíčové kompetence jsou pokládány za stejně důležité; každá z nich přispívá k úspěšnému životu ve společnosti. Kompetence lze uplatnit v mnoha různých situacích a v různých kombinacích. Kompetence se překrývají a jsou vzájemně propojeny; základní aspekty jedné oblasti budou podporovat kompetence v jiné oblasti. Dovednosti jako kritické myšlení, řešení problémů, týmová práce, komunikační a vyjednávací dovednosti, analytické

dovednosti, tvořivost a interkulturní dovednosti jsou součástí řady různých klíčových kompetencí.

- Referenční rámec zahrnuje osm klíčových kompetencí:
- kompetence v oblasti gramotnosti,
- jazyková kompetence,
- matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství
- digitální kompetence,
- personální a sociální kompetence a kompetence k učení,
- občanská kompetence,
- kompetence k podnikavosti,
- kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování.

1. Kompetence v oblasti gramotnosti

Gramotnost je schopnost identifikovat, chápat, vyjadřovat, vytvářet a tlumočit představy, pocity, skutečnosti a názory v ústní i písemné podobě, pomocí vizuálních, zvukových a digitálních materiálů napříč obory a kontexty. Zahrnuje schopnost vhodným a tvůrčím způsobem efektivně komunikovat a spojovat se s ostatními.

Rozvoj gramotnosti je základem pro další výuku a další jazykové interakce. V závislosti na kontextu se kompetence v oblasti gramotnosti mohou rozvíjet v mateřském jazyce, v jazyce vzdělávání a/nebo úředním jazyce dané země či oblasti.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Gramotnost zahrnuje schopnost číst a psát a dobré porozumění psaným informacím. Gramotnost vyžaduje, aby jedinec znal základní slovní zásobu, funkční gramatiku a jazykové funkce. Zahrnuje též znalost hlavních typů verbálních interakcí, různých druhů literárních a neliterárních textů a hlavních rysů různých stylů a jazykových registrů.

Pokud jde o dovednosti, měli by jedinci umět komunikovat v ústní a psané formě v různých situacích a sledovat a přizpůsobovat své vlastní vyjadřování požadavkům situace. Součástí této kompetence je rovněž schopnost rozlišovat a používat různé druhy zdrojů, vyhledávat, shromažďovat a zpracovávat informace, používat pomůcky, formulovat a přesvědčivým způsobem odpovídajícím dané situaci vyjadřovat ústně a písemně své vlastní argumenty.

Kladný postoj ke gramotnosti vyžaduje schopnost vést kritický a konstruktivní dialog, smysl pro estetické kvality a zájem komunikovat s ostatními. To zahrnuje uvědomění si vlivu jazyka na ostatní a nutnosti rozumět jazyku a používat jej pozitivním a společensky uvážlivým způsobem.

2. Jazyková kompetence

Tato kompetence definuje schopnost vhodně a efektivně využívat ke komunikaci různé jazyky. Obecně vyžaduje stejné základní dovednosti jako gramotnost: je založena na schopnosti chápat, vyjadřovat a vykládat pojmy, myšlenky, pocity, skutečnosti a názory v ústní i písemné podobě (poslouchat, mluvit, číst a psát) v příslušných společenských a kulturních situacích podle přání či potřeb daného jedince. Případně může zahrnovat také zachování a další rozvoj kompetencí v mateřském jazyce.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Pro tuto kompetenci je nezbytná znalost slovní zásoby a funkční gramatiky různých jazyků a povědomí o hlavních typech verbální interakce a jazykových registrů. Důležitá je znalost společenských zvyklostí, kulturních aspektů a jazykové rozmanitosti.

Základními dovednostmi pro tuto kompetenci jsou schopnost porozumět mluveným sdělením, zahajovat, vést a ukončovat rozhovory a číst, chápat a tvořit texty s různými úrovněmi zdatnosti v různých jazycích podle individuálních potřeb. Jedinci by měli být schopni vhodně používat nástroje a učit se jazyky formálně, neformálně a informálně v průběhu celého života.

Kladný postoj zahrnuje smysl pro kulturní rozmanitost a zájem o různé jazyky a interkulturní komunikaci a zvědavost. Zahrnuje také respekt k individuálnímu jazykovému profilu každého člověka, včetně respektu k mateřskému jazyku příslušníků menšin a/nebo osob s přistěhovaleckým původem.

3. Matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství

A. Matematická kompetence je schopnost rozvíjet a používat matematické myšlení k řešení různých problémů v každodenních situacích. Východiskem je spolehlivé zvládnutí základních početních úkonů a důraz je kladen na proces a činnost, jakož i na znalosti. Matematická kompetence zahrnuje na různých úrovních schopnost a ochotu používat matematické způsoby myšlení (logické a prostorové myšlení) a vyjadřování (vzorce, modely, obrazce, grafy a diagramy).

B. Kompetenci v oblasti vědy se rozumí schopnost a ochota používat soubor znalostí a metod používaných k objasnění přírodních zákonů ke kladení otázek a k formulaci závěrů založených na důkazech. Kompetence v oblasti technologií a inženýrství představují uplatňování těchto znalostí a metod v reakci na přání a potřeby lidí. Kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství vyžadují pochopení změn způsobených lidskou činností a občanskou odpovědnost každého jedince.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

A. Znalostmi nezbytnými pro matematiku jsou velmi dobrá znalost čísel, měr a struktur, základních operací a základních matematických vyjádření a pochopení matematických termínů a definic a povědomí o otázkách, na něž může dát matematika odpověď.

K dovednostem jedince patří používání základních matematických principů a postupů v každodenních situacích doma a v práci (například finanční dovednosti) a schopnost sledovat a hodnotit sled argumentů. Měl by být schopen matematicky uvažovat, rozumět matematickým důkazům, komunikovat v jazyce matematiky a používat příslušné pomůcky včetně statistických údajů a grafů.

Kladný postoj je v matematice založen na respektování pravdy a na ochotě hledat odůvodnění a hodnotit jejich platnost.

B. Nejdůležitějšími znalostmi pro vědu, technologie a inženýrství jsou hlavní principy přírody, základní vědecké pojmy, teorie, zásady a metody, technologie a technologické výrobky a procesy, a rovněž porozumění dopadu vědy, technologií, inženýrství a lidských činností obecně na přírodu. Následně by tyto kompetence měly umožnit jedincům lépe chápat pokrok, omezení a rizika vědeckých teorií, aplikací a technologií ve společnosti obecně (v souvislosti s rozhodováním, hodnotami, morálními otázkami, kulturou atd.).

Mezi dovednosti patří porozumění vědě jako procesu zkoumání přírody prostřednictvím řízených experimentů, schopnost používat a ovládat technologické nástroje a stroje a vědecké údaje k dosažení určitého cíle nebo rozhodnutí či závěru na základě důkazu a ochota změnit vlastní přesvědčení, která jsou v rozporu s novými experimentálními zjištěními. Jedinci by

měli rovněž být schopni rozpoznat základní rysy vědeckého bádání a formulovat závěry a důvody, jež je k těmto závěrům vedly.

V případě postoje je nezbytný smysl pro kritický úsudek a zvědavost, zájem o etické otázky a podpora bezpečnosti i udržitelnosti z hlediska životního prostředí, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku ve vztahu ke své vlastní osobě, rodině, komunitě a celosvětovým problémům.

4. Digitální kompetence

Digitální kompetenci se rozumí jisté, kritické a odpovědné používání digitálních technologií a interakce s nimi při výuce, práci a účasti na dění ve společnosti. Zahrnuje gramotnost v oblasti informací a dat, komunikaci a spolupráci, tvorbu digitálního obsahu (včetně programování), bezpečnost (včetně schopnosti využít digitálních technologií pro zlepšení životních podmínek a kompetencí souvisejících s kybernetickou bezpečností) a řešení problémů.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Jedinci by měli chápat, jak mohou digitální technologie podporovat komunikaci, tvořivost a inovace, a měli by si uvědomovat jejich příležitosti, omezení, dopady a rizika. Měli by chápat obecné zásady, mechanismy a logiku, na kterých jsou vyvíjeny se digitální technologie založeny, a znát základní funkce a používání různých zařízení, softwarů a sítí. Jedinci by měli přistupovat kriticky k platnosti, důvěryhodnosti a dopadu informací a údajů zpřístupněných digitálně a měli by si uvědomovat právní a etické zásady interakcí s digitálními technologiemi.

Jedinci by měli být schopni využívat digitální technologie k podpoře svého aktivního občanství a sociálního začlenění, spolupráci s ostatními a tvořivosti směřující k naplnění osobních, společenských nebo obchodních cílů. Dovednosti zahrnují schopnost používat, získávat, třídit, hodnotit, vytvářet, programovat a sdílet digitální obsah. Jedinci by měli být schopni spravovat a chránit informace, obsah, data a digitální identity a také rozpoznat a efektivně pracovat se softwary, zařízeními, umělou inteligencí či roboty.

Při práci s digitálními technologiemi a obsahem je nezbytný reflexivní a kritický, přesto však zvědavý, otevřený a prospektivní postoj k jejich vývoji. Nezbytný je také etický, bezpečný a odpovědný přístup k využívání těchto nástrojů.

5. Personální a sociální kompetence a kompetence k učení

Personální a sociální kompetence a kompetence k učení představují schopnost uvažovat o sobě, účinně zacházet s časem a informacemi, pracovat s ostatními konstruktivním způsobem, odolávat a řídit své vlastní učení a kariéru. Zahrnuje to schopnost vyrovnávat se s nejistotou a složitými situacemi, naučit se učit, podporovat svou fyzickou a psychickou pohodu, soucítit a zvládat konflikty.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Pro úspěšné mezilidské vztahy a zapojení do společnosti je třeba rozumět pravidlům chování a zvykům týkajícím se komunikace, které jsou obecně uznávány v různých společnostech a prostředích. Personální a sociální kompetence a kompetence k učení vyžadují rovněž znalost složek zdravé mysli, těla a životního stylu. To zahrnuje znalost preferovaných učebních strategií, znalost vlastních potřeb, pokud jde o rozvoj kompetencí, a různých způsobů rozvoje kompetencí a hledání příležitostí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a kariéry a dostupného vedení či podpory.

Mezi potřebné dovednosti patří rozeznání vlastních schopností, schopnost soustředit se, vypořádat se se složitými situacemi, kriticky se zamýšlet a rozhodovat se. To zahrnuje

schopnost učit se a pracovat jak s ostatními, tak i samostatně, organizovat své učení a vytrvat v něm, hodnotit jej a sdílet, hledat v případě potřeby podporu a efektivně řídit svou kariéru a společenské interakce. Jedinci by měli být odolní a schopni zvládat nejistotu a stres. Měli by být schopni konstruktivně komunikovat v různých prostředích, spolupracovat v týmech a vyjednávat. Dále je zahrnuta také schopnost projevovat toleranci, vyjadřovat a chápat různá stanoviska, navozovat důvěru a projevovat empatii.

Tyto kompetence jsou založeny na kladném postoji k osobní, společenské a fyzické pohodě a celoživotnímu učení. Jsou založeny na postoji spočívajícím ve spolupráci, sebevědomí a čestnosti. Součástí je i respektování ostatních a ochota překonávat předsudky a dělat kompromisy. Jedinci by měli být schopni identifikovat a stanovovat cíle, motivovat sebe sama a rozvíjet svou odolnost a sebevědomí s cílem věnovat se celoživotnímu učení a být v něm úspěšný. Kladný postoj k řešení problémů podporuje jak schopnost jedince učit se, tak překonávat překážky a vyrovnávat se se změnami. Zahrnuje to přání uplatnit zkušenosti již získané při učení a v životě a hledat příležitosti k učení a rozvoji v různých životních situacích.

6. Občanská kompetence

Občanská kompetence představuje schopnost jednat jako zodpovědný občan a plně se podílet na občanském a společenském životě na základě porozumění sociálním, ekonomickým a politickým pojmům a strukturám, jakož i celosvětovému vývoji a udržitelnosti.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Základem občanské kompetence je znalost základních pojmů týkajících se jednotlivců, skupin, pracovních organizací, společnosti, hospodářství a kultury. Součástí je porozumění společným evropským hodnotám uvedeným v článku 2 Smlouvy o Evropské unii a v Listině základních práv Evropské unie. K těmto schopnostem patří znalost současných událostí a také kritické porozumění hlavnímu vývoji dějin států, Evropy a světa. Dále je součástí povědomí o cílech, hodnotách a politikách sociálních a politických hnutí a udržitelných systémů, zejména ohledně změny klimatu a demografických změn na celosvětové úrovni a jejich základních příčin. Zásadní je znalost evropské integrace, jakož i povědomí o rozmanitosti a kulturní identitě v Evropě a ve světě. To zahrnuje pochopení multikulturních a socio-ekonomických rozměrů evropských společností a toho, jak národní kulturní identita přispívá k identitě evropské.

Dovednosti pro občanskou kompetenci souvisejí se schopností efektivně se spolu s ostatními zapojit do činností ve společném nebo veřejném zájmu, včetně udržitelného rozvoje společnosti. Vyžadují dovednosti kritického myšlení a konstruktivní účast na místních aktivitách, jakož i rozhodování na všech úrovních od místní po vnitrostátní, evropskou a mezinárodní úroveň. Dále vyžadují schopnost získat přístup jak k tradičním, tak i k novým formám médií, kriticky jim porozumět a reagovat na ně.

Odpovědný a konstruktivní postoj spočívá v dodržování lidských práv jakožto základu demokracie. Konstruktivní účastí se rozumí ochota podílet se na demokratickém rozhodování na všech úrovních a rovněž občanské aktivity. Dále znamená podporu sociální a kulturní rozmanitosti, rovnost žen a mužů a sociální soudržnost, připravenost respektovat soukromí druhých a převzít odpovědnost za stav životního prostředí. Zájem o politický a socio-ekonomický vývoj a interkulturní komunikaci je potřebný k tomu, aby jedinci byli připraveni překonávat předsudky a dělat případné kompromisy, a pro zajištění sociální spravedlnosti a čestnosti.

7. Kompetence k podnikavosti

Kompetenci k podnikavosti se rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Jejich podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Kompetence k podnikavosti vyžaduje vědomí toho, že existují různé kontexty a příležitosti k převádění nápadů do praxe v osobních, společenských a profesních činnostech, a pochopení toho, jakým způsobem tyto kontexty a příležitosti vznikají. Jedinci by měli znát a chápat přístupy k plánování a řízení projektů, které zahrnují jak postupy, tak i zdroje. Měli by rozumět ekonomii a sociálním a ekonomickým příležitostem a výzvám, jimž čelí zaměstnavatel, organizace či společnost. Měli by si také být vědomi etických zásad a mít povědomí o svých silných a slabých stránkách.

Podnikatelské dovednosti jsou založeny na tvořivosti, která zahrnuje představivost, strategické myšlení a řešení problémů, a kritické a konstruktivní reflexi v rámci vyvíjejících se tvůrčích procesů a inovací. Vyžadují schopnost pracovat jak jednotlivě, tak i s ostatními v týmu, mobilizovat zdroje (lidi a věci) a vytrvat v činnosti. Patří sem i schopnost činit finanční rozhodnutí týkající se nákladů a hodnoty. Zásadní je schopnost efektivně komunikovat a vyjednávat s ostatními a vypořádat se s nejistotou, nejasnostmi a riziky v rámci přijímání kvalifikovaných rozhodnutí.

Pro podnikatelský postoj je charakteristický smysl pro iniciativu a schopnosti, aktivita, progresivnost, odvaha a vytrvalost při dosahování cílů. Zahrnuje touhu motivovat ostatní a oceňovat jejich myšlenky, empatii a péči o lidi a svět a přijímání odpovědnosti zaujímáním etických přístupů v rámci celého procesu.

8. Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování

Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování zahrnují pochopení a respekt k tomu, jakým způsobem jsou myšlenky a význam tvořivě vyjadřovány a sdělovány v různých kulturách a prostřednictvím řady uměleckých a jiných kulturních forem. Součástí je zapojení do porozumění, rozvíjení a vyjadřování vlastních myšlenek a smyslu místa či role ve společnosti různými způsoby a v různých souvislostech.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Tato kompetence vyžaduje znalost místních, národních, evropských a globálních kultur a projevů, včetně jejich jazyků, dědictví, tradic a kulturních produktů, a porozumění tomu, jak se mohou tyto projevy navzájem ovlivňovat i jak mohou ovlivňovat myšlenky jedince. Patří sem pochopení různých způsobů sdělování myšlenek mezi tvůrcem, účastníkem a publikem ve formě psaných, tištěných a digitálních textů, divadla, filmu, tance, her, umění a designu, hudby, rituálů a architektury, jakož i hybridních forem. Vyžadují porozumění vlastní vyvíjející se identitě ve světě kulturní rozmanitosti a dále tomu, jak mohou umění a jiné kulturní formy být způsobem, jak nahlížet na svět a zároveň ho formovat.

Mezi potřebné dovednosti patří schopnost vyjadřovat a vykládat obrazné a abstraktní myšlenky, zážitky a emoce s využitím empatie, a to prostřednictvím řady uměleckých a jiných kulturních forem. Další potřebné dovednosti zahrnují schopnost rozpoznat a využít příležitosti s osobní, společenskou či obchodní hodnotou pomocí uměleckých a jiných kulturních forem a schopnost zapojit se do tvůrčích procesů, a to jak individuálně, tak i kolektivně.

Je důležité mít otevřený přístup a respekt k různorodosti kulturního projevu spolu s etickým a odpovědným přístupem k intelektuálnímu a kulturnímu vlastnictví. Kladný postoj zahrnuje

také zvědavost vůči světu, otevřenost vůči představám o nových možnostech a ochotu podílet se na kulturních zážitcích.

9. Podpora rozvoje klíčových kompetencí

Klíčové kompetence představují dynamickou kombinaci znalostí, dovedností a postojů, které musí studující jedinci rozvíjet v průběhu celého života již od raného věku. Vysoce kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení všem poskytují příležitost k rozvoji klíčových kompetencí, a přístupy zaměřené na rozvoj kompetencí proto mohou být uplatňovány ve všech oblastech vzdělávání, odborné přípravy a učení po celý život.

Při podpoře vzdělávání, odborné přípravy a učení v kontextu celoživotního učení zaměřených na rozvoj kompetencí byly identifikovány tři problematické oblasti: využívání různých učebních přístupů a kontextů, podpora učitelů a dalších pedagogických pracovníků a hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí. V rámci řešení těchto problematických oblastí je možné rozpoznat některé osvědčené postupy.

a. Různé učební přístupy a kontexty

- a) Učení může obohatit mezioborová výuka, partnerství mezi různými úrovněmi vzdělávání, aktéry zapojenými do odborné přípravy a výuky, včetně aktérů trhu práce, jakož i koncepce jako celoživotní učení se zaměřením na výuku a učení na základě spolupráce a aktivní účast a zapojení studujících do rozhodovacích procesů. Pro účinný rozvoj kompetencí může mít zásadní význam meziodvětvová spolupráce vzdělávacích institucí a institucí odborné přípravy s vnějšími aktéry z oblasti podnikání, umění, sportu a mládeže, vysokého školství nebo výzkumných ústavů.
- b) Získávání základních dovedností, jakož i širší rozvoj kompetencí je možné podpořit systematickým doplňováním akademické výuky sociálním a emocionálním učním, uměním a sportem. Posilování personálních a sociálních kompetencí a kompetencí k učení již od raného věku může položit základy pro rozvoj základních dovedností.
- c) Motivaci k učení a zapojení do výuky mohou zvýšit metodologie výuky jako badatelsky orientovaná výuka, výuka založená na projektech, kombinovaná výuka či výuka založená na umění či hrách. Rozvoj řady kompetencí může taktéž podpořit experimentální výuka, učení se prací a vědecké metody v přírodních vědách, technologii, inženýrství a matematice (STEM).
- d) Studující, pedagogické pracovníky a poskytovatele vzdělávacích služeb je možné vybízet k tomu, aby využívali digitální technologie ke zlepšení učení a k podpoře rozvoje digitálních kompetencí. Například se mohou účastnit iniciativ Unie jako je Evropský týden programování¹. Používání nástrojů sebehodnocení, jako je například nástroj SELFIE², by mohlo posílit digitální kapacitu poskytovatelů vzdělávání, odborné přípravy a výuky.

¹ Evropský týden programování, <http://codeweek.eu/>

² Nástroj sebehodnocení pro posouzení digitální kapacity (SELFIE), <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>, nebo HEInnovate, <https://heinnovate.eu/>

- e) Zvláštní příležitosti pro získání podnikatelských zkušeností, jako jsou mini-podniky, stáže v podnicích nebo podnikatelé navštěvující vzdělávací instituce či instituce odborné přípravy, by mohly být zvláště přínosné pro mladé lidi, ale také pro dospělé a pro učitele. Mladým lidem by mohla být poskytnuta příležitost získat v průběhu základního nebo středního vzdělávání alespoň jednu podnikatelskou zkušenost. Partnerství mezi školami a podniky a platformy na místní úrovni, zejména ve venkovských oblastech, mohou hrát v rozšiřování podnikatelského vzdělávání klíčovou roli. Náležitá odborná příprava a podpora učitelů a ředitelů by mohla být zásadní pro dosahování trvalého pokroku a vedení.
- f) Jazykovou kompetenci lze rozvíjet v úzké spolupráci se vzdělávacími zařízeními, zařízeními pro odbornou přípravu a výuku v zahraničí, mobilitou pedagogických pracovníků a studujících nebo využíváním eTwinningu, elektronické platformy pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE) či podobných on-line portálů.
- g) Mladým lidem a dospělým, kteří jsou znevýhodněni buďto z důvodu svého socio-ekonomického zázemí, nebo protože mají přistěhovalecký původ nebo speciální vzdělávací potřeby, by mohla být poskytnuta vhodná podpora v inkluzivním prostředí, aby mohl být naplněn jejich vzdělávací potenciál. Taková podpora by mohla spočívat v jazykové, akademické nebo emocionální podpoře, vzájemném koučování („peer coaching“), mimoškolních aktivitách, poradenství pro volbu povolání či materiální podpoře.
- h) Spolupráce mezi vzdělávacími zařízeními, zařízeními pro odbornou přípravu a výuku na všech úrovních může být zásadní pro zlepšení kontinuity rozvoje kompetencí studujících v průběhu jejich života a rozvoje inovativních přístupů k učení.
- i) Spolupráce mezi partnery v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, jinými partnery v místních komunitách a zaměstnavateli v kombinaci s formálním a neformálním učením podporuje rozvoj kompetencí a může usnadnit přechod od vzdělávání k práci.

b. Podpora pedagogických pracovníků

- a) Začleňování přístupů zaměřených na rozvoj kompetencí do vzdělávání, odborné přípravy a výuky v počátečním vzdělávání a dalším profesním rozvoji může pedagogickým pracovníkům pomoci při přetváření výuky a učení ve svém prostředí a podpořit schopnost tento přístup provádět.
- b) Pedagogickým pracovníkům by mohla být poskytována podpora při vytváření přístupů zaměřených na rozvoj kompetencí v konkrétních souvislostech prostřednictvím výměn pracovníků a vzájemného učení, které by umožňovalo pružnost a samostatnost při organizaci učení prostřednictvím sítí, spolupráce a odborných společenství.
- c) Pedagogickým pracovníkům by mohla být poskytována pomoc při vytváření inovativních postupů, zapojování do výzkumů a při

vhodném využívání nových technologií v rámci přístupů založených na rozvoji kompetencí ve výuce a učení.

- d) Pedagogickým pracovníkům by mohlo být poskytováno vedení, přičemž přístup do odborných středisek, k vhodným nástrojům a materiálům může zlepšit metody a praxe výuky a učení.

c. Hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí

- a) Popisy klíčových kompetencí by mohly být převedeny do rámců výsledků učení, které by mohly být doplněny pomocí vhodných nástrojů pro diagnostické, formativní a sumativní hodnocení a ověřování na příslušných úrovních³.
- b) Zejména digitální technologie by mohly přispět k zachycení rozmanitých rozměrů pokroku studujících, včetně učení v oblasti podnikání.
- c) Mohly by být vyvinuty různé přístupy k hodnocení klíčových kompetencí v prostředí neformálního a informálního učení, včetně souvisejících činností zaměstnavatelů, poradců a sociálních partnerů. Ty by měly být dostupné všem, a to zejména jedincům s nízkou kvalifikací, aby podpořily jejich pokrok směrem k dalšímu učení.
- d) Uznávání výsledků učení dosažených prostřednictvím neformálního a informálního učení by mohlo být rozšířeno a posíleno v souladu s doporučením Rady o uznávání neformálního a informálního učení, a to včetně různých postupů uznávání a používání nástrojů, jako jsou Europass a Youthpass.

³ Např. společný evropský referenční rámec pro jazyky, rámec digitálních kompetencí, rámec kompetencí k podnikavosti, jakož i popisy kompetencí v rámci Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) poskytují podpůrné materiály pro hodnocení rozvoje kompetencí.

Rámcová pozice

Gestor: MŠMT

Schválil: *Mgr. Martin Lukavský*
martin.lukavsky@msmt.cz

Zpracoval: *Lic. Klára Judáková (MŠMT),*

Datum: 20. 2. 2018

E-mail, tel.: klara.judakova@msmt.cz
234 811 274

Verze: 3

Rámcová pozice

(Stanovisko pro Parlament ČR)

Projednávaná věc: *Návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení*

Přípravný orgán Rady: *Výbor pro vzdělávání Rady EU (EDUC)*

Identifikační čísla dokumentů: *5464/18; COM(2018) 24 final*

Stupeň priority pro ČR: Důležitá problematika

1) Popis problematiky, včetně stadia projednávání:

Evropské společnosti a hospodářství procházejí značnými digitálními a technologickými inovacemi, jakož i změnami trhu práce a demografickými změnami. Mnoho současných pracovních míst před deseti lety neexistovalo a v budoucnosti bude vytvořeno mnoho nových forem zaměstnání. Pravděpodobně většina dětí, které dnes zahajují základní školní docházku, bude vykonávat nové profese, které dosud neexistují. Zvládnutí této situace bude vyžadovat masivní investice do dovedností a významné přehodnocení systémů standardního i celoživotního vzdělávání.

V reakci na tyto skutečnosti Evropská komise zveřejnila dne 17. ledna 2018 návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení. Tento návrh doporučení reaguje na doporučení o klíčových kompetencích z roku 2006, který vytvořil tzv. Evropský referenční rámec klíčových schopností pro celoživotní učení a vymezil osm klíčových schopností: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, smysl pro iniciativu a podnikavost a kulturní povědomí a vyjádření. Členské státy byly požádány, aby využily referenční rámec s cílem zabezpečit, aby počáteční vzdělávání a odborná příprava poskytovaly všem mladým lidem prostředky pro rozvoj klíčových schopností na úrovni, která je vybaví pro život v dospělosti, a aby dospělí byli schopni rozvíjet a doplňovat si klíčové schopnosti po celý svůj život. Většina členských států provedla příslušné reformy. Od roku 2006 došlo ale ve společnosti k vývoji v řadě oblastí a tudíž je nyní nutné rámec po 12 letech revidovat.

Cílem navrhovaného doporučení je zlepšovat rozvoj klíčových kompetencí pro všechny občany, a to po celý život, a podpořit opatření potřebná k dosažení tohoto cíle. Povzbuzuje členské státy, aby lépe připravovaly občany na měnící se trh práce a aktivní občanství v různorodějších, mobilnějších, více digitálních a globálních společnostech, a aby rozvíjely učení ve všech fázích života.

Členské státy jsou v návrhu doporučení vyzvány, aby posílily rozvoj klíčových kompetencí u všech účastníků vzdělávání, zejména těch ze znevýhodněného prostředí, aby posílily úsilí ke zvýšení zejména úrovně výsledků v základních dovednostech (gramotnost, matematická gramotnost a základní digitální dovednosti), digitálních kompetencích a kompetencích k podnikavosti, kompetencích v oblasti STEM a také v jazykových kompetencích. Kromě aktualizovaného evropského referenčního rámce klíčových kompetencí se navrhuje různé osvědčené postupy na podporu pracovníků ve všech systémech vzdělávání, odborné přípravy a učení, a to v učení zaměřeném na kompetence, a pro další rozvoj hodnocení klíčových kompetencí. Podpora rozvoje klíčových kompetencí vyžaduje vytvoření a uplatňování různých podpůrných způsobů učení a vzdělávacích kontextů; členské státy jsou nabádány, aby podporovaly jejich další rozvoj. V doporučení se rovněž zdůrazňuje potřeba podpořit cíle udržitelného rozvoje OSN jejich zohledněním ve vzdělávání, odborné přípravě a neformálním učení. Členské státy jsou vyzývány, aby podávaly zprávy o zkušenostech a pokroku v zajišťování klíčových kompetencí. Navrhované doporučení nahrazuje doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, které Evropský parlament a Rada přijaly v roce 2006 a rovněž představuje aktualizovaný evropský referenční rámec klíčových kompetencí pro celoživotní učení – ten stanovuje následujících osm revidovaných klíčových kompetencí:

- kompetence v oblasti gramotnosti,
- jazyková kompetence,
- matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství
- digitální kompetence,
- personální a sociální kompetence a kompetence k učení,
- občanská kompetence,
- kompetence k podnikavosti,
- kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování.

2) Pozice ČR:

Návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ČR vítá jako cenný podnět a východisko k úpravám vzdělávacího systému, a to ve všech jeho úrovních. ČR souhlasí s tím, že vzdělávání zaměřené na klíčové kompetence by mělo být součástí pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů, ale také součástí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. ČR vítá, že Evropský referenční rámec klíčových kompetencí pro celoživotní učení bude doprovázen dalšími

podpůrnými materiály zaměřenými na rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí a na nové přístupy a formy vzdělávání. Zároveň je třeba konstatovat, že jednotlivá doporučení již jsou součástí strategických dokumentů ČR pro oblast vzdělávání:

Reakcí na doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006 byl vznik **Strategie celoživotního učení**, jejíž součástí bylo zaměření na klíčové schopnosti pro celoživotní učení.

Podstata uváděných doporučení je obsažena ve **Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020**, kterou se momentálně ČR v oblasti vzdělávání řídí a kterou momentálně provádí. Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 se nachází přibližně v polovině svého implementačního období, přičemž za doposud nejvýznamnější kroky vedoucí k naplnění doporučení Rady lze jistě považovat novelu školského zákona z roku 2015 (zákon č. 82/2015 Sb.) upravující oblast společného vzdělávání. Další novela školského zákona schválená v roce 2016 (zákon č. 178/2016 Sb.) přináší zejména zavedení posledního povinného ročníku předškolního vzdělávání. Významnou aktivitou je pokrok v oblasti cyklických revizí rámcových vzdělávacích programů. Cyklické revize probíhají pod vedením Národního ústavu pro vzdělávání ve spolupráci s relevantními aktéry a jejich cílem je systematicky navrhovat úpravy kurikula na základě vzniklých požadavků a na základě aktuálních trendů, požadavků a vývoje. Tento flexibilní systém by měl především zajistit holistický pohled na kurikulum a zajistit jeho aktuálnost a relevantnost pro vzdělávání v dnešním světě. Strategie jako taková si klade jako svůj obecný cíl zlepšení výsledků a motivace dětí, žáků a studentů na všech stupních školského systému od předškolního až po terciární vzdělávání. Vychází přitom z myšlenky, že každému jednotlivci by vzdělávání mělo pomoci maximálně rozvinout vlastní potenciál. K tomu je potřeba zajistit, aby vzdělávací systém obecně: vytvářel bezpečné a stimulující prostředí a motivoval děti, žáky, studenty a další účastníky vzdělávání k učení v průběhu celého života; vytvářel příležitosti pro vzdělávání dětí od raného věku a včasnou intervencí podporoval zejména účast dětí ze znevýhodněného prostředí a dětí z prostředí etnických menšin na předškolním vzdělávání; zajišťoval dobrou dostupnost a prostupnost všech stupňů škol pro všechny společenské skupiny; zejména na nižších stupních školské soustavy se zaměřoval na rozvoj základních znalostí, dovedností, schopností a postojů, s jejichž pomocí budou žáci schopni kdykoli navázat dalším, specializovanějším vzděláváním; podporoval metody hodnocení, které jsou zaměřeny na sledování individuálního pokroku každého žáka a studenta; na základě znalosti potřeb trhu práce vytvářel základ pro dlouhodobou uplatnitelnost absolventů i podmínky k snazšímu přechodu na trh práce z těch částí vzdělávací soustavy, které své žáky a studenty pro bezprostřední uplatnění připravují; vytvářel podmínky k tomu, aby si každý mohl kdykoliv v průběhu svého života vzdělání doplnit, zvýšit či rozšířit (zvláštní pozornost by přitom měla být věnována osobám s nedokončeným vzděláním nižších stupňů).

Na Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020 navazuje **Strategie digitálního vzdělávání**, která se rovněž nachází přibližně v polovině svého implementačního období. Všechny aktivity SDV jsou realizovány alespoň na úrovni plánování dílčích kroků nebo přípravných jednání s dalšími zapojenými stranami. S ohledem na skutečnost, že Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 rozpracovává priority Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 pro digitální prostředí, nutně se její realizace dotýká většiny dalších aktivit MŠMT a prolíná se jeho aktuálními prioritami.

Posláním Strategie digitálního vzdělávání je iniciace změn jak v oblasti metod a forem vzdělávání, tak v oblasti cílů vzdělávání. Strategie digitálního vzdělávání navrhuje opatření, která zvýší konkurenceschopnost vzdělávacího systému ČR a jejichž nezavedení by v dlouhodobém měřítku mohlo vyvolat značné problémy. Za důležitou charakteristiku Strategie digitálního vzdělávání považujeme její otevřenost do budoucna - vývoj v oblasti digitálních technologií a v té souvislosti i obsahu vzdělávání či vědeckých poznatků v pedagogice je totiž velmi dynamický a nelze jej spolehlivě předvídat. V centru pozornosti Strategie digitálního vzdělávání je tedy jedinec, který se s pomocí školy a dalších aktérů vzdělávání vně školy musí stát všestrannou osobností, připravenou pro život a uplatnění v době, jejíž mnohé charakteristiky v současnosti neznáme.

Na úrovni vzdělávacího obsahu ve školách jsou doporučení reflektována v **Rámcových vzdělávacích programech** pro jednotlivé úrovně vzdělávání a druhy škol. Orientace na klíčové kompetence byla významným elementem české kurikulární reformy na začátku 21. století. Každá škola se při tvorbě svého školního vzdělávacího programu musela s klíčovými kompetencemi nějak vyrovnat, v mnohých školách byly klíčové kompetence právě tím prvkem, který zásadně proměnil a posunul přístup ke vzdělávání. Klíčové kompetence jsou součástí rámcových vzdělávacích programů v cílech vzdělávání a pak přímo v samostatné kapitole věnující se klíčovým kompetencím. Klíčové kompetence se odrážejí ve školních vzdělávacích programech, a to na několika úrovních – v charakteristice školního vzdělávacího programu (výchovné a vzdělávací strategie), v učebních osnovách jednotlivých předmětů (charakteristika vyučovacího předmětu, vzdělávací obsah vyučovacího předmětu), v profilu absolventa. Klíčové kompetence jsou rozvíjeny napříč celým vzdělávacím procesem. V současných rámcových vzdělávacích programech jsou vymezeny tyto klíčové kompetence:

- RVP pro předškolní vzdělávání
 - kompetence k učení
 - kompetence k řešení problémů
 - kompetence komunikativní
 - kompetence sociální a personální
 - kompetence činnostní a občanské
- RVP pro základní vzdělávání
 - kompetence k učení
 - kompetence k řešení problémů
 - kompetence komunikativní
 - kompetence sociální a personální
 - kompetence občanské
 - kompetence pracovní
- RVP pro gymnázia
 - kompetence k učení
 - kompetence k řešení problémů
 - kompetence komunikativní
 - kompetence sociální a personální
 - kompetence občanská

- kompetence k podnikavosti
- RVP pro střední odborné vzdělávání
 - kompetence k učení
 - kompetence k řešení problémů
 - komunikativní kompetence
 - personální a sociální kompetence
 - občanské kompetence a kulturní povědomí
 - kompetence k pracovnímu uplatnění a k podnikatelským aktivitám
 - matematická kompetence
 - kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

Výše uvedené klíčové kompetence byly formulovány s ohledem na Evropský referenční rámec klíčových kompetencí pro celoživotní učení z roku 2006. Aktuálně probíhá revize rámcových vzdělávacích programů a revizi bude také podrobena podoba klíčových kompetencí.

ČR tedy návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení jednoznačně vítá, podporuje jej a nevyžaduje jeho výrazné přeformulování, nicméně bude navrhopvat, aby v doporučení 2 byla kromě gramotnosti, matematické gramotnosti, digitálních dovedností, STEM kompetencím, podnikavosti a jazykových kompetencí také věnována speciální pozornost občanským kompetencím a vzdělávání ke společným hodnotám. ČR považuje totiž za užitečné podtrhnout význam společných hodnot a jejich rozvoj prostřednictvím klíčové kompetence občanské (rovněž ve vazbě na doporučení Rady o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce), aby nedošlo k rozdělení a další polarizaci ve společnosti.

3) Dopad na právní řád ČR:

Vzhledem k tomu, že se jedná o doporučení Rady, které je právně nezávazné, nepředpokládá se přímý dopad na právní řád ČR.

4) Dopad na státní rozpočet:

Případné dopady nelze přesně stanovit, záleží na způsobu implementace na národní úrovni. Všechny případné dopady na státní rozpočet budou zabezpečeny v rámci stanovených výdajových limitů dotčených kapitol státního rozpočtu.

5) Další relevantní dopady:

Další relevantní dopady nelze odhadovat vzhledem k tomu, že doporučení Rady nemusí být implementováno a nemá na právní řád ČR přímý účinek. Nicméně v případě implementace se dají předpokládat pozitivní dopady na zaměstnanost a hospodářský růst.

6) Pozice zástupců sociálních a hospodářských partnerů, zástupců samosprávy, nevládních organizací a případně dalších osob:

Balíček iniciativ k budoucímu vzdělávání, který obsahuje sdělení EK o akčním plánu digitálního vzdělávání, návrh doporučení o klíčových kompetencích pro celoživotní

učení a návrh doporučení o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce byl zaslán členům PT RHSD ke stanovisku dne 2. 2. 2018. Dne 16. 2. 2018 proběhla na PT RHSD EU konzultace k tomuto balíčku.

Svaz průmyslu a dopravy se vyjádřil k balíčku kladně, balíček podporuje, iniciativy jdou podle SP požadovaným směrem, tak aby zaměstnavatelé měli přístup ke kvalifikované pracovní síle, aby se sladily požadavky podniků a dovednosti a modernizovaly se klíčové kompetence s ohledem na změny na trhu práce a rozvoj nových forem zaměstnání v prostředí digitální ekonomiky. I když SP klade důraz zejména na doporučení o klíčových kompetencích a akční plán digitálního vzdělávání, považuje všechny tři dokumenty za komplementární. V případě doporučení ke klíčovým kompetencím vítá zejména kompetence v oblasti 3 (důraz na matematické kompetence) a zejména 4 (důraz na rozvoj kompetencí v oblasti STEM). Soubor klíčových kompetencí nicméně považuje za komplexní celek. Akční plán pro digitální dovednosti, koresponduje s důrazem zaměstnavatelů na rozvoj digitální ekonomiky na národní i EU úrovni.

7) Pozice EK a EP:

EK je předkladatelem návrhu.

Stanovisko EP není známo.

8) Pozice členských států:

Členské státy se k této iniciativě vyjádřily zatím jen předběžně, návrh doporučení v obecné rovině vítají, souhlasí s tím, že je potřeba doporučení o klíčových kompetencích z roku 2006 revidovat,

9) Projednání v Parlamentu ČR:

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR svým 27. usnesením ze dne 31. 1. 2018 deklaroval záměr projednat návrh doporučení o klíčových kompetencích pro celoživotní učení a určil k tomuto dokumentu jako zpravodaje poslance Ondřeje Benešíka.

Výbor pro záležitosti evropské unie Senátu Parlamentu ČR se svým 158. usnesením ze dne 14. 2. 2018 žádá senátní Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice o stanovisko k předmětnému návrhu doporučení a určil k tomuto dokumentu jako zpravodaje senátora Václava Hampla.

10) Procedurální otázky:

Právním základem návrhu jsou články 165 a 166 Smlouvy o fungování EU.